

12 RÖPIRAT.

Budapest,

1881. január 15.

I. évfolyam

IV. füzetet.

Újévi kívánat.

Segíts magadon, s az Isten is megsegít!

A történelem számos példával bebizonyítja, hogy physikailag és erkölcsileg elsatnyult nemzetekben ismét felébredt az ősi erő és erény, ha egy óriási veszély végcsapással fenyegette őket. Az illető nemzet Geniusa kialvó-félben levő és lehajtott fáklyáját ismét az ég felé tartja, és ez az örök igazság szent tüzetől lángra lobbantva, ismét megvilágítja a láthatárt, az eltompult népnek sebeit és fekélyeit mutatva.

Nem Istóczy Győző, Treitschke vagy Stöcker porosz udvari lelkész szólnak honfitársaikhoz, ezek csupán nemzeteik Geniusának szerény tolmácsai.

Nem tatárjárásról van szó, hanem még ennél is rozszabbról; nem oly ellenségről, a melylyel fegyverrel a kézben küzdve, hadi dicsőséget és babért lehet aratni; mert itt alkalmazható a német példabeszéd, hegy: bajos balhára ágyúval löni.

Az ellenség parasita, tehát ép oly jelentéktelen egy tekintetben, mint más tekintetben végromlással fenyegető.

Az újabb tudomány felderítette azon tényt, hogy a járványok okozói parányi paraziták, a melyek különben mindamellet óriásokat is könnyen földre terítenek.

Ezek ellen csak a legnagyobb tisztaság használ, de szükséges, hogy az egész lakosság e szerint tartsa magát; mert olyan házban is felléphet a járvány, a melyben a desinfectió példás módon gyakoroltatik, ha a szomszéd e tekintetben könnyelmű. Jogosan követeljük tehát mindenkitől, hogy a közérdek követelményeinek megfeleljen; mert nemcsak saját magát vagy családját, hanem többi felebarátait is veszélyezteti hanyagsága által; sőt, ha tudjuk, hogy nem akarat, hanem pénzhiány az elmulasztás okozója, magunk iparkodunk a szomszédunknak lehetőséget nyújtani, hogy eleget tehessen polgári kötelességének.

A zsidó-járvány elleni óvszer se vasgálicz, se carbolsav sat. hanem az igazi honszeretet, polgárerény, szorgalom és takarékoság cultusa; ellenben a zsidók melletti korteskedés: a pazarlás és a könnyelműség.

A barbár török uralma rózsabilincs volt ahhoz képest a mi vár reánk ha a corruptió, e zsidó gyártmány ezer meg ezer neme ellen mindegyikünk lelkesülve nem küzd. Ha nem történik változás, egy néliány évtized múlva a tökehatalom és zsidó egyértelműek lesznek ép úgy mint a munka, szolgaság és nemzsidó. A ministerek, felsőbb rangú hivatalnokok, bírák sat. zsidók lesznek, és ki tudja, hogy valjon valamelyik országban a nyúlborrt rövideden fel nem váltja-e a hermelin. Rothschild többnek képzei magát mint egy szegényebb sorsú fejedelem, és Gambetta még imperátor is lehet.

Mulasztani való időnk nincs, nem is tudhatjuk, hogy váljon fog-e a kormány intézkedni vagy nem, de saját kötelességünket ismerjük, és ez röviden mondva abban áll, hogy: Ne hizlaljuk a zsidót, hanem kerüljük. Ne vásároljunk zsidó boltokban, és ha saját vagy családunk érdeke, takarékosagra és szorgalomra nem buzdítanak, tartsuk szem előtt az ennél szentebbet, t. i. hazánk iránti kötelességünket; ez a legjobb óvszer az uzsorások ellen.

Ne keressük érdemünket frázisokban, hanem tettekben; egy szóval iparkodjunk az ősi magyar erényhez közeledni.

A helyett, hogy jövedelmünket elkártyázzuk, segítsük a bajban levő és velünk egy vérű földművest, ez vissza fogja téríteni a kölcsönt, és azonkívül uzsora-kamat helyett önfeláldozó hálával fog fizetni.

Ne tűrjük a zsidókorcsmárost jószágainkon, ha többet fizet is, mert e többlet Júdási díj, és legkevesbbé fér össze az egyházi birtokok méltóságával. Hallomás szerint a magyar primás és a zágrábi érsek nem tűrnek zsidót uradalmaikon, kövessék alárendeltjeik keresztényi példájukat.

Iparkodjunk a köznépet felvilágosítani, hogy a zsidóvali érintkezés, vesztével egyértelmű. Ezt főleg a nagy befolyású lelkészek tehetnék.

Ne ringassuk magunkat azon reményben, hogy majd összeolvad a zsidófaj a mienkkel, mert mindeddig borsószik a hátunk zsidókkal rokonságba jutni, rövid idő múlva pedig ők, mint uralkodó faj és a talmud szent népe, óvakodni fognak a nemzsidó szolgálattal, keleti fogalom szerint, tisztátalan frigyre lépni.

A vallásváltoztatás formaszere és nem keresztény, hanem kikeresztelkedett zsidó az eredménye. Ép úgy ne higyjük, hogy a kevésbbé vallásos zsidó humánusabb, mert a talmud elvei vele szület-

nek. A talmud a zsidó jellem fényképe, és ha az utóbbit megsemmisítjük is érintetlen marad az eredeti.

Kerüljük a zsidó és keresztény-zsidó kortesek által befolyásolt sajtót, mert ez az egész földgömbön a zsidó faj immunitását kürtöli, és végre ne tekintsünk senkit hozzánk méltónak, a ki nem törekedik kivívni, hogy ezentúl is szabad nemzet lakja e hazát.

Ez a mi újévi kívánatunk.

Kovács Károly.

A zsidó kereskedelem koldusbotra juttatja a keresztényeket.

Ezen tételt állítjuk föl, és megczáfolhatatlan érvekkel bizonyítjuk be a következőkben.

A ki figyelemmel kísérte a népességi viszonyok alakulását az utóbbi két évtizedben, az kénytelen valóságos zsidó népvándorlást constatálni; Gácsországból, Bukovina-s Romániából sáskák módjára özönlötték el a zsidók Felső-Magyarországot és Erdélyt, a honnan a már ott több évig lakott zsidóság tovább nyomult az ország belsejébe, és különösen az emancipáció óta annyira ellepte a városokat és falvakat, hogy sok helyütt számuk csakhamar megtízszereződött.

Azon városokban például, hol egy-két évtized előtt zsidónak csak egy napig volt szabad időznie, gombamódra szaporodott a zsidó, és ma nincs város vagy népesebb falu, hol a zsidók meg nem vették volna fészüküket, és külön községet ne alakítottak volna, külön előljárósággal, rabbinussal vagy legalább kántorral, külön zsidó (talmud; iskolával, külön szokásokkal, a bennszülött lakosságétől eltérő? ellenlábás életmóddal, gondolkozási s cselekvési iránynyal. Más városokban, hová a zsidóság korábban férközött be, ugyanazt látjuk és egyúttal tapasztaljuk, hogy e külön zsidó szervedet és szövetkezet a keresztény községek közepette, legkevésbbé sem vesztette el különálló s ellenlábás jellegét s irányát, mikor a bevándorlóit zsidók helyét fiaik foglalták el: megmaradtak ezek is nemcsak vallási, hanem társadalmi, erkölcsi s szellemi tekintetben határozott ellenlábásai a keresztényeknek.

Mіндеzen zsidó községek majd minden tagja csereberével, kereskedéssel foglalkozik, még azon része is, mely nem nyit boltot

hanem más firma alatt üzérkedik, azaz más szóval, ezen zsidó községek mindannyi kereskedelmi telepek, melyeknek tagjai a bennszülött keresztény lakosság véres verejtékkel szerzett vagy örökölt vagyonának elszerzését tűzik ki együttes s egybehangzó kereskedelmi s üzérkedési tevékenységük céljául, oly módok s eszközök idénybe vételével, melyek a keresztény lakosságra valóságos veszélyt képeznek s végromlással fenyegetik, ha azt észrevevén, idejekorán nem gondoskodik a csapás elhárításáról.

Ezen veszély első sorban a keresztény kereskedőket éri. Akármelyik vidékét tekintjük ennek az egykor tejjel-mézzel folyt hazánknak, mint elvitázhatatlan tény áll szemeink előtt a keresztény kereskedők számának folytonos apadása: különösen az emancipáció óta a keresztény kereskedők két ötöd-része tönkre jutott; koldussá lettek, kik előbb biztos jólétnek örvendtek; a fenmaradt keresztény kereskedők elszegényedtek, előbbi virágzó üzleteik panganak úgy, hogy csak a régibb időben megtakarított vagyon fölládozásával tarthatják fenn azokat, folytonosan a legnagyobb nehézségekkel küzdve s nem tudva, képesek lesznek-e a legközelebbi lejáratni napon kötelezettségeiknek eleget tenni, nem kerül-e dobra üzletük, s nem lesznek-e ők is földönfutókká? És ez megtörtént s folyton ismétlődő tény akkor, midőn a keresztény lakosság száma utóbbi időben némileg szaporodott, midőn az ország alkotmányos szabadságainak élvezetében, a lakosság minden osztálya szabad mozgásnak s nagyobb működési körnek örvend, midőn az ezen idő alatt tett tetemes állami beruházások és hitel-műveletek a kereskedelemnek s forgalomnak új forrásokat nyitottak; amikor tehát minden tényező hozzájárult ahhoz, hogy a kereskedelem eddig soha nem látott virágzásnak induljon: akkor történik az szemeink láttára, hogy a keresztény kereskedők közül akik koldusokká nem lettek, azok elszegényedtek és a romlás szélén állanak.

Ez tény; azonban ép oly tagadhatatlan tény az, hogy ugyanazon idő alatt a zsidó kereskedők száma rohamosan szaporodott s napról-napra növekedik; látjuk, hogy ahol az emancipáció előtt zsidó kereskedőt csak vásárok alkalmával láttak s ugyancsak megbámultak ott most számuk ide s tova meghaladja a keresztény kereskedőkéét; mindenütt tapasztaljuk, hogy ahol egy keresztény kereskedő megbukott, őt zsidó nyit helyébe boltot, és versenyez a századok óta atyáról fiúra szállt keresztény üzletekkel: egy szóval tény gyanánt constatálhatjuk, hogy a zsidó kereskedők elszaporodtak mint a gaz és újjainkon elszámálható kivétellel, vagyont gyűjtenek.

Ezen két eltagadhatatlan jelenség egybevetéséből következik azon czáfolhatatlan, mert kézzel fogható tény, hogy:

a zsidó kereskedők kiszorítják a keresztény-kereskedőket, mégpedig oly rohamosan fokozódó mértékben, hogy, ha ezen processus az eddigi arányokban tovább foly, 30-40 esztendő múlva hírmondónak sem marad keresztény kereskedő.

Ezen szomorú ténynek, ezen, a magyar haza, a magyar népcsalád egyik jóra való osztályát kiirtással fenyegető nemzeti, országos csapásnak okát józan észszel senki sem fogja a keresztény kereskedőkben keresni; mert, habár a zsidók és szolgálatukban álló prókátoraik ezen országos csapás okául azt hozzák föl, hogy a zsidó kereskedő ügyesebb s élelmesebb, de ez nem szolgálhat menteségül, nem szolgálhat igazolásául a keresztény kereskedő-osztály pusztulásának, a magyar nemzet egy vagyonos s tevékeny része koldusbotra juttatásának, annál kevésbé, mert, a zsidók és prókátoraik sem merik állítani, hogy a zsidó kereskedő becsületesebb és szolidabb a keresztény kereskedőnél; és itt méltán kérdehetjük: nem helyrehozhatatlan veszteség-e a magyar nemzetre, hogy ép a magyar, a becsületes és szolid keresztény kereskedők pusztulnak ki az idegen, az „élelmes” zsidó kereskedők roppant elszaporodása miatt?!

Egyébiránt aki azt állítja, hogy az ügyesség, az üzleti értelmiség hiánya okozná a keresztény kereskedők pusztulását, az bevallaná, hogy a magyar faj értelmiség tekintetében alatta áll a zsidó fajnak, és ekkor jogot adna a zsidóknak, hogy a magyar fajt maguknak alárendeljék! Hadd lássuk azt a magyart, a ki nemzetének, mely annyi lángészt és oly magas műveltséget mutathat föl a kedvezőtlen viszonyok és több százados háborúk daczára, kiállítaná ezt a szegénységi bizonyítványt, ezt a képesítő oklevelet a rabszolgaságra!

Nem is a zsidó kereskedők magasabb értelmi tehetsége oka a keresztény kereskedők pusztulásának, hanem azon üzemek, melyeket a talmud elvein alapuló zsidó kereskedelem folytat, a melyek – mint ezen füzetekben (L. „12 röpirat” 1. füzet.) már bővebben ki volt fejtve, – a zsidónak megengedik, sőt vallási kötelességévé teszik, hogy a „gojim” vagyonát magáénak tekintse, és ennek megszerzésére minden lehető eszközt felhasználjon.

Nem célunk ezúttal ezen üzemeket egyenkint s részletesen elősorolni; elégségesnek véljük itt felhozni az okot, a talmud elveit érvényesítő zsidó kereskedelmet, – és rámutatni az okozatra, a keresztény kereskedők pusztulására és a zsidók gazdagodására Különben is sokkal ismeretesebbek ezen üzemek, hogyses azokat elő

tellene számlálnunk, a mi köteteiket töltene be. Csak a hamis bukásokat kell külön kiemelni, különösen azért, mert ezek Magyarország és a magyar kereskedelem hitelét aláásták a külföldön. Ha ugyanis a hamis bukások büntető tárgyalásait figyelemmel kísérjük, azt látjuk, hogy minden egyes keresztény kereskedőre, aki hamis bukással vádoltatik, hűz zsidó kereskedő esik, kiket ily bűntényekért már elítélték. Minthogy pedig ily hamis bukások által a külföldi nagykereskedők és gyárosok, kik árukat szolgáltatnak hitelbe, igen érzékeny veszteségeket szenvednek: ezen kárvallottak nemcsak rász híret terjesztik Magyarországnak, hanem a becsületes magyar kereskedő iránt is e miatt gyanakodók lesznek, és ennek drágábban adják hitelbe áruikat, mint más országok kereskedőinek, mert utalva a hamis bukásokra azt állítják, hogy Magyarországon nagyobb kockázatnak van kitéve vagyonuk, mint más országban. Ennek következménye az, hogy a magyar nemzet hitele rász lábön áll, jó hírnevét elvesztette, és hogy a magyar közönség drágábban kénytelen vásárolni, mint más országok lakossága.

Ezen nagy hátrány azonban alig jöhet számba azon veszteségekkel szemben, melyeket a zsidó kereskedelem a keresztény lakosságnak itt Magyarországon okoz, a mely veszteségek oly nagyok, hogy a keresztény lakosság fokozatos elszegényedését és végkövetkezményeiben koldusbotra jutását vonják magok után.

Ami pénzt ugyanis keresztény ember zsidó kereskedő boltjába viszen, az $\frac{9}{10}$ részében elveszett a keresztényekre nézve.

És pedig azért, mert a zsidó kereskedő a legvégső lehetőségig minden szükségletét zsidó felenyájánál szerzi be; árucikkeit zsidótól veszi, hacsak keresztényt nem szándékozik lépre vezetni; saját s családja számára szükséges élelmi szereket, ruházatot, fényüzési czikkeket és minden egyebet a lehetőségig zsidónál vásárol; nem dolgozat keresztény szabóval avagy más iparossal, nem járat keresztény ujsagot maga számára, nem veszi igénybe a keresztény orvost, ügyve e stb., hacsak a végszükség nem kényszeríti reá, és egyáltalán keresztény embert csak akkor s oly dologért díjaz, a mikor s a mely oogra maga reá nem ér, vagy azzal foglalkozni nem akar, vagy annoz nem ért.

ool az következik, hogy mindazon pénz, melyet keresztény ember zsidó kereskedőnél árucikk fejében hagy, többé soha sem jó vissza egészben keresztény kezekbe, hanem a zsidók zsebében marad, és legfőlebb uzsorás kölcsön vagy más hasonló

„élelmes” üzlet útján tér vissza tizedrészben keresztények közé, hogy megszázsorozva ismét zsidó kezekben pontosuljon össze.

Ennek bővebb megvilágítására szolgáljon a következő példa: ha egy városban 20 kereskedő közül 10 zsidó, és mindegyik kereskedő átlag bevesz évenként 10,000 forintot, akkor csak a 10 keresztény kereskedő bevétele tér ismét vissza a keresztények közé, ellenben a 10 zsidó kereskedő bevételenek $\frac{9}{10}$ része zsidó kézben marad, ami évenként 90,000 frtot tenne vagyis tíz év alatt százezer inján egy milliót. Ha pedig a zsidó kereskedők száma nagyobb, akkor nagyobb egyszermind a zsidó kézben ragadt összeg; és ahol csak zsidó kereskedő van, mint sok kisebb helységben, ott ezek évi bevételeinek, mondjuk 2000 írtnak $\frac{9}{10}$ része vagyis 1800 frt, vagy tíz év lefolyása alatt – kamatok s ezek kamatja nélkül, – 18,000 frt többé vissza nem származik a keresztényekhez, hacsak nem 120-240-és kamatra, és akkor újabb tíz év alatt 200-400 ezer frtra növekedik, azaz ennyivel lesz szegényebb ez idő alatt ama helység keresztény lakossága.

Mármost alkalmazzuk ezt az egész országra, és meg van fejtve egyrészt a keresztény lakosság rohamos elszegényedésének és másrészt a zsidók gazdagodásának egyik oka, úgy hogy minden iskolásfiú kiszámíthatja, hány év kell hozzá, hogy a keresztények összes vagyona zsidó kézben pontosuljon össze, és a zsidó mind úr legyen, a keresztény meg mind koldus!

Kétségevonhatatlan tényeket hoztunk föl, és azon kérdést csatoljuk hozzájuk: akarja-e a magyar nemzet, hogy ily gyászos vége legyen?

Bizonyára nem, százsorosan nem!

Akkor tehát – ne vásároljon I c z i g n é l !

Ifj. Királyi Pál.

Észleletek a zsidók életéből.

Sokáig tūr a magyar, jellemvonása ez már neki; de, ha a rajta elkövetett méltatlanság több, mint a mennyit elviselni lehet, végre kijő sodrából.

Tūrte sokáig szó nélkül, mint igyekszik vagyonából kifosztani a zsidó, mily szemtelen és aljas utakon törekszik az ő szerencsáját saját részére kizsákmányolni, nézte sokáig a kegyetlen és

szívtelen zsarnokot midőn önként felajánlott, de roppant kamattal járó kölcsöne uzsorája, hamis mértéke által ezeket koldusbotra juttatott; túrte elkomorodva ugyan, de szóltanul álnok szívélyességet s általa mindég hangsúlyozott jóakarátát, mely által azokat, kik benne a legőszintébb és legbecsületesebb embert vélték, hihetetlen módon befonta, s hallatlan lelki nyugodtsággal s tisztának vélt lelkiismerettel lassankint mindenükből kifosztotta. – De végre ütött az óra, a méltatlanság több volt mint a mennyit elviselnie lehetett, s most az egész ország népe széltében hosszában mindenütt hangosan tiltakozik a rajta elkövetett lelketlenség és égbekiáltó zsarnokság ellen.

A zsidók észrevették az ellenök irányzott e mozgalmat már eleve, de annyira biztosaknak érzék magukat, hogy eleinte csak nevettek fölötte; most azonban, midőn látják, hogy komolyabbra fordult a dolog, midőn látják, hogy lassankint minden becsületük elvész, hogy bizalmasabb körökből s nyilvános társaságokból legtöbb helyütt őket kiszorítani kezdik, hogy teljesen megvettetnek (bár előbb sem volt sok becsületük), midőn azt is meg kellett érniök, hogy hangosan kiáltozzák föleikbe: „Nemzetek gyilkosai!” midőn hallani kell nekik a kifakadt magyar keresztények ajkairól aljas bűneiket, midőn szemtől-szemükbe őket gyilkosoknak, hazaárulóknak, vérszopóknak, viperáknak, zsványoknak, latroknak nevezik: felébred bennük tisztátlan és szeplős önérzetük, s majd egyes röpiratokban, melyeket ingyen osztogatnak, s azoknak, hogy kelendőbbek legyenek, zsidóellenes címet adnak, igyekeznek álokok és mindenkor csak zsidóhoz illő világos hazugságok által, az ellenök felhozott való és soha el nem tagadható vádakat megczáfolni, majd Istóczy urat szidják és átkozzák, ki szerintök „irigységből reájuk újabb és újabb bűnöket diktál”, ki csak „önérdek- és haszonlesésből szájhösködik,” s mindenkép igyekeznek őt kisebbíteni és gúnytárgyává tenni. Azonban hasztalan! Sokkal jobban ismerik már őket, hogysem hallgatnának reájuk; sokkal jobban hisznek Istóczy úrnak, és sokkal jobban megvannak az ő hazafiúi érzéséről győződve, mintsem elámítani hagynák magukat. Különben már felvilágosítás nélkül is tudja mindenki, hogy milyenek a zsidók; hisz évszázadok óta a számtalan sok csalás, rablás s lelketlen uzsora folytán meggyőződhetett mindenki, commentár nélkül is, a zsidók jellemtelenségéről, aljasságáról.

Meggyőzhetett sokakat teljes elszegényedésük, melynek okát sem magukban, sem más egyéb velük érintkezőkben nem találhatják, csak egyedül a zsidókban. A zsidó mindenütt, a hol mozog, s mindenkit, kivel érintkezésbe jő, megcsal; a zsidó nem tekinti azt, válon az érdeklött barát-e vagy ellenség, szegény-e vagy gazdag, ő

öröklött szenvedélyét vagy tulajdonát: a csalást rajta megkísérteni igyekszik. A gazdagnak hízeleg, a földön csúszik előtte, hogy beránthassa, a szegényt pedig úgy csapja be, mintha nagylelkúséget éreztetne vele; ad neki hitelbe, ha semmije sincs is, vigasztalja, hogy ne aggódjék, ha bajban van, csak forduljon hozzá, majd ő kiségti; s nem is tesz egyebet, csak az ajtón húz egy vonást bér fejében, melyet, mikor nincs egyéb dolga, unalomból egygyel-egygyel mégis szaporít. S mikor már a kölesön annyira felrúgott, hogy a végrehajtást alkalmazásba venni ideje van, előveszi a lelketlen zsidó a szegény, alattomos utón befont embert, s azt, a mit más megvenni nem tudna rajta, ő három-négyszeresen visszafizetteti vele. Rabszolgájává teszi, éjjel nappal dolgoztat vele, irányában semmi kíméletet nem ismer, úgy, hogy testben lélekben megrontja a szegény szerencsétlen embert. Mondja most vár valaki, van-e lélek a zsidóban? Mondja, hogy a zsidók a Talmudot nem ismerik, s így annál kevésbbé élnek annak szellemében!

Midőn több zsidó meghallotta, hogy mily rémületes tanok foglaltatnak a Talmud-ban, kapkodtak utána, futkostak a rabbikhoz megtudni, váljon hát csakugyan tanítja-e a Talmud azon, minden nem-zsidót egyáltalán lealázó elveket, melyeket Istóczy úr első füzetében nyilvánosságra hozott?! S midőn meggyőződtek arról, hogy nemcsak azok, hanem még több „czifrább” dolog is foglaltatik benne, azzal kezdték magukat mentetegetni, hogy hisz ők nem ismerték eddig a Talmudot, s így annak tanait nem is követhették. Nyomorult védekezés! – Nem veszik észre, vagy nem akarják beismerni, pedig minden pillanatban kiadják róla a bizonyítványt, hogy a Talmud bennük született, hogy annak minden tana, minden egyes betűje az ő érzés- és gondolkodás-módjuk hú tükre, s ha a Talmudot soha meg nem írták volna is az ő nagyemlékű rabbiik, azért ők csak ép oly csalók, ép oly szemtelen zsarolók, oly lelketlenek volnának, mint voltak a Talmud keletkezése előtt.

A Talmud csak arra való, hogy azoknak a gojoknak elnyomására irányuló törekvésüknek jogosult színezetet adjon, hogy, ha a lelkiismeret a sok igazságtalanság fölött valamelyik zsidóban felébredne, rögtön legyen egy eszköz, melyből ki lehessen magyarázni azt, hogy náluk az igazságtalanság az igazság, s hogy Isten parancsolja a gojoknak üldözését. Különbben nem is igaz, hogy minden zsidó teljesen járatlan a Talmudban, úgy hogy azt csak híréből ismeri; azért az általam említett futkozás is nagy részben képmutatás lehetett. Benn vannak a kis kátéjukban annak alapelvei, s csak részei hagyatok érintetlenül, melyekben az 1-ső füzetben említett s egyéb azokhoz hasonló rémséges tanok foglaltatnak, s azokat már csak a felnőtt

komáknak magyarázzák a rabbinusok, s ha valamelyik zsidónak kivételképen felébredne lelkiismerete, s a gojokon végbevitt csalásról azt hinné, hogy vétek, rögtön felvilágosíttatik.

Ily körülmények között lehetetlen hinnünk, hogy a zsidóban van legkevesebb emberi érzés is; de meggyőző a való is hitünk ezen igazságáról; a zsidó, természetét nem tagadván meg, senkivel soha jót nem tesz; a mit tesz is, mely könyörületeségnek látszik, csak külszíne látszata annak, oka dicsekvés és tüntetés, mely a zsidónak egyik főjellemvonása. Nézd csak azt az urasági zsidó bérlőt, vagy nézd magát a zsidó uraságot, előtted áll a zsidók erény- és lovagi hőse; – maguk a zsidók hivatkoznak rájuk, mentegetik, s előtted áll a zsidónép becsületeseinek prototypja! Nézd mily szívtelen, mily zsarnok ő! Hogyan bánik tisztjeivel, munkásaival, s mond: van-e foka a megvetésnek, melylyel méltán illetnünk kelljen őt?! Robotban, lóhalálban dolgozik neki az a szegény, olcsón felfogadott ember, s mikor a fizetés ideje jó, mégis mennyit visszavon?! Nézd, mikép bánik cselédeivel, kiket mindég esztendőszám fogad, hogy időközben meg ne szökhessenek a rájuk rótt munkateher elviselhetlensége miatt! Dolgozik az a szegény cseléd ereje szakadtáig a hétköznapokon, de azért az őt megillető nyugalmat vasárnap mégsem adja meg neki! Dolgoznia kell szegénynek akkor is épúgy, mint a többi napokon, s a mellett se éjjel se nappal nem nyugodhatik soha! S ha mindezeket tekintetbe veszed, elgondolhatod, hány munkás és életerős s így a hazára hasznos magyart foszt meg a túlterhelés által korán életétől; különbséget tehetsz, hogy mikor volt rosszabb sorsa a köznépnek, mint ma, midőn a bérlők majd mindenfelé kizárólagosan zsidók, s a nép sorsa hozzájuk van kötve? Valóban, ha mindezeket komolyan megfontoljuk, lehetetlen nem utálnunk e pióczafajt, melyet csak azért tartunk saját testünkön, hogy vérünket mielőbb kiszívja.

A zsidónak továbbá nincs becsületérzése, nincs benne semmi természetes erkölcsi törvényérzet, s ebből kifolyólag minden legabjasabb tetre is képes. – A zsidó nem tekintí a becsületes utat, melyen a javakat szerezni kell; neki az mindegy, csak hozzájuk juthasson. Ismerek egy zsidó bérlőt, a ki az utóbbi mostoha esztendőben minden csalás és hamiskodása mellett folytonosan lejjebb szállt, üe azért látszatos jótéteményeit egyre gyakorolta; az idén pedig oly rász termésé volt, hogy menthetlenül buknia kell, ha egy újabb becsületen tetre nem vetemedik. Mit tett tehát? Kiválogattatá gabnáját, a javat és a roszt is külön asztagba rakatván, s aztán mint egészben jót, jól bebiztosította.

Nem tudom, maga-e, vagy titkos bérencz által, de a körülbelül 10-12 ezer forintra biztosított, talán 4,500 forintot érő gabnát

egyik éjjel elégeté; s mivel nyilvánossá lett a tett, egy a pusztáján időző szegény köszörűsre tolta bűnét, s oda vitte a dolgot, hogy a köszörűst csakugyan el is fogták, ő pedig a becselőket, kiket a biztosító társaság kiküldött, megvesztegette s így a biztosítási összeget szépen felcsípte! S e tettével, melyet talán bocsánatos vétkei legkisebbikének hisz, nemcsak a biztosító társaságot csalta meg, hanem vele az egész országnak is kárt tett, mert terménye annyival, mennyit elégetett, kevesbedett.

Íme ily jellem a zsidó! S még megnyugodnék az ember, ha csak egyesekben tapasztalná a rút jellemet; de ha az összes magyarországi zsidókat mind összeveszi is, s azok közt keres egy jóra való becsületes embert, alig talál közöttük! Kicsinytől nagyig mind az üzlet embere, mert itt nyílik neki legtágasabb mező a csalásra! Dolgozni soha sem lehet látni a zsidót, dologtól irtózik ő, hanem igenis láthatni szüntelen lótni-futni, a mikor is mindig a szegény adósokat úzi-hajtja dologra, vagy exequál. Csakugyan mint a Talmud előírja neki, nem tekinti azt a szegény földművest embernek, s mint ilyen-nel egészen úgy bánik, mint az állattal. Űzi, hajtja, s mégis a legsilányabb kenyéren tengeti, úgy, hogy munkásai egészen elcsenevésznek. Csak czéljának eszközét és semmi mást nem tekintvén benne, természetes, hogy nem engedi meg, hogy a szegény polgár vallását gyakorolhassa, nem engedi meg, hogy esztendőnkint legalább néhány-szor templomba elmehessen, hanem vasárnap époly fogoly és rab szegény, mint egyéb napokon.

Tudok több esetet, hogy a zsidó bérlő az elhunyt cselédgyermek temetésénél még azt sem engedte meg, hogy az apa és anya megjelenhessen. – Vegye ezt fontolóra az olvasó, s ítéljen a zsidó felett.

S csudálatos dolog, hogy mindezen szembeötlő, óriási bűneik daczára is találkoznak, kik védelmezik őket. Találkoznak, kik hírlapokban vagy társaskörökben, a zsidóknak e nyilvánvaló bűneiket koholmányoknak és rágalmaknak mondják! S miért? mert bérenczek ők; mert jó bérért azon aljas szerepre vállalkoztak, hogy a napnál világosabb igazságot is eltagadják. Hasztalan minden, a zsidók részéről az ellenök felhozott vádak ellen való óvás, a szikra már el van vetve, hogy a felháborodott kedélyeket lángra lobbantsa.

Azt mondják, csak szalmatűz az egész dolog, csak hiábavaló idővesztegetés minden ellenökben tett irka-firkálás. Csak ringassák Magukat ez édes reményben, majd meglátják, hogy a következmények meg fogják hazudtolni őket- Igaz, még várnunk kell egy jobb időt, míg maga a kormány lép fel ellenök, de addig is, míg ez megtörténik, mert kell, hogy megtörténjék, mi magunk között kölcsönös

megegyezés folytán gördíthetünk akadályokat az ő családi terveik elé az által ha velük érintkezésbe, mennyire lehet, nem jövünk, ha terményeinket nem adjuk el nekik, ha velük minden barátságot, mi csak vesztünkre van megszakitunk, ha földeinket bérbe nem a zsidónak, hanem becsületes, józan keresztény bérlőknek adjuk, a zsidót pedig mindenünnen kizárjuk.

Némely községekben, már a zsidók ellen megindított mozgalom előtt mintegy ösztönszerűleg életbe hoztak egyes szabályokat, melyeket a zsidók ellen kérlelhetlen szigorral hajtanak végre. Több helységről tudom, hogy azokba semmiféle zsidónak bemenni nem szabad, bármily vesztegetésekkel igyekezzék is az befurakodni; ismét több helységről tudok, melyekbe egyszer-másszor vetődik ugyan egy-egy zsidó de csakhamar meg kell szöknie, mert vele nem közlekednek, boltja felé nem is szagolnak, birtokot venni pedig nem engednek neki. Így kellene tenni mindenfelé a zsidókkal egész Magyarországon. Csakhogy persze ez egy kicsit bajos lenne, mert annyira befurakodtak már a társadalom minden rétegébe, hogy őket mindenünnen kizárni nagy erőmegfeszítésbe kerülne; – de az említett óvszerek is, mindaddig, míg erélyes intézkedés nem történik ellenök, míg csordultig meg nem telik a pohár, a midőn már hatalmunkban lesz megmutatnunk nekik az utat Palaestina felé, sokat megmentenek vampyr-körmeik közül.

Nem kell befogadni a zsidó hízelkedéseit, mert minden édeskedő szava egy-egy fulánk, mely testünkben az éltető vért kiszívja; nem kell panaszkodó szavaira semmit sem adnunk, mert panaszkodik a zsidó akkor is, ha azt sem tudja, hova tegye pénzét; – nem kell könyörületet ismerni iránta, mert ő legkevésbé van reászorulva, s minden jószívűségünket, melyet irányában tanúsítunk, csak arra használja fel, hogy nekünk kárt csináljon. Ne hagyjuk tehát magunkat elámítani! Ne higgyük el egyetlen egy szavát se, mert mindig hazudik. Iparkodjunk kellőleg felvilágosítani a szegény népet, a melyet leginkább van alkalma csalni. A nyomorult polgár tudja ugyan, hogy a zsidó őt zsarolja, csalja mindenben, de azt hiszi, hogy élte oly végzetserűen hozzá van már kötve a zsidó akaratához, hogy az alól felszabadulnia soha sem lehet, soha sem szabad. Épen azért látszólag egykedvűen tűri a zsidó hatalmát, s azt mintegy sorsa igazgatójának képzei. A tehetősekben pedig ébredjen fel a magyar vér, iparkodjanak karöltve egyes eladósult polgártársainkat a zsidónak kezei közül kiragadni. Tartsanak össze, használjanak fel minden eszközt a zsidó hatalom elnyomására; míg ez nem fog megtörténni, addig nyornorgunk, nyüzsgünk a zsidók kezei között.

A csata már megkezdett; a nemzet javát és érdekét annyira szíven viselő igaz magyar, Istóczy Győző megkezdte azt, fennen lobogtatja a zászlót, nem rettenve vissza semminemű fenyegetés, nem levén megvesztegethető semminemű ígérek által; s csak tőlünk függ; hogy diadalra juthassunk!

Hídvégi G.

Múlt és jelen.

1848 nem jó többé soha!

Költészeti kor volt, a melyben a föld porából magasan kiemelkedett a lélek.

Önzetlenül, önhaszonlesés nélkül, egy világot öleltünk keblünkre; annyira el voltunk ragadtatva, hogy a „szabadság, testvériség s egyenlőség” magasztos élveit még a zsidóra, az emberiség e kérlelhetlen ellenségére is kiterjesztettük, s társadalmunkba becsempészttük. A 48-ki nagy elveknek aztán caricaturáját csináltuk meg az 1867-iki XVII-ik törvénycikkben.

És csak a meglett dolgok után napjainkban tudjuk valójában, hogy mi az a zsidó emancipáció!

Palaestinává kezd fejlődni Magyarország, és pedig nem lassan, hanem rohamosan.

Illik tehát, kötelesség is, hogy komolyan gondolkozzunk saját sorsunkról. Igenis, mi nem azért törültük el címereinket, hogy azokat nyulbőrös zsidók fölvegyék; és nem azért törtük szét mások béköit, hogy azokat idővel azok verjék reánk könyörtelenül, kiket mi utógondolat nélkül nagylelkűleg emancipáltunk.

Szomorú kép, szomorú valóság!

Jóhiszeműségünk kizsákmányolva, tűzhelyeink egymás után elfoglalva, a haza népe elszegényítve, a nemzet jövője pedig a kótyavetye alapjára kelyezve.... ez a jelenlegi állapot.

És a míg a nemzet ezernyi sebe sajog, azalatt az eladósodott és a zsidó váltókkal pillanatról pillanatra tengődő némely honatyák az országházban siralmas sorsunk fölött nevetgélni nem restéinek, holott a komoly ügyek feletti nevetgélés egyértelmű az erkölcsi súlyedéssel. Igenis, a közönség, a nép így gondolkozik; de a közvélemény mégis Süket füleknek beszél.

Meddig fog ez így tartani?!

Hagyják el önök a komédiát, és különböztessék meg az embert és a parasitát, mert a parasiták országa nem lehet Magyarország.

El, el! – hadd éljenek másutt és együtt, de ne itt és rajtunk, mert ezt eltérni, a gyarlóságok legundokabbikának egyike lenne; el, el! hadd prosperáljanak másutt –; mert a hol merően a pénz az isten, pénz az erkölcs és áru a gondolat is, ott az emberiség részére nincs közérzet; pedig ezek nélkül az isten egének napja minek mosolygana, s melegével életet miért lehellne?!

Szép kor volt az 1848-iki nagy idő, – amelynek csak corollárium az 1867-iki „kis” idő, – de egyúttal sok tévedés kora is. És mi ma belátjuk tévedéseinket, csak most, mert a zsidónevelést intéző irtózatot „talmud”-tant csak most ismerjük.

De még nem késő.

A ki az emberiséget mezítlenné levetkőztetni hajlammal bír, s hajlamának ebbeli jeleit csattanós tettekben is irgalmatlanul szerte gyakorolja, méltó tagja az emberiségnek nem lehet; a ki pedig azzá nem lehet, az ilyen – szakíttassék ki az emberiség kötelékéből. –

A törvény nem örök; hanem a változó viszonyok szerint változtatható vagy eltörölhető.

Az emancipációs törvény se képez e tekintetben kivételt.

Carmen.

A zsidók Olaszországban.

A hivatalos statisztika az Olaszországban tartózkodó zsidók számát harminczezernyi főre teszi, mindazonáltal számuk a negyvenezret meghaladja; (Tehát egész Olaszországban csak fél annyi zsidó van, mint nálunk egyedül csak Budapesten. Szerk.) ennek egyik oka az lévén, hogy sok vallásfelekezet-nélkülinek íratja be magát.

Az olaszországi zsidók igen nagy befolyást gyakorolnak az általuk birt közhivatalok és kincsek folytán. Befolyásuk tetemesen növekedett az állami kölcsönök és a vasutak építése körül kifejtett működésük következtében. Így az olasz senátus két zsidót számlál tagjai között, Massarani-t és Artom-ot, a kik kinevezetésüket a Rothschild által az olasz kormányánál tett remonstrációknak köszönhetik. Az olasz képviselőház 506 tagja közül 15 zsidó; holott a 40,000 főnyi zsidóság szigorúan véve csak egy képviselőnek $\frac{4}{5}$ -od részét lenne jogosítva a parlamentbe küldeni, mivel az olasz alkotmány szerint minden 50,000 lakos után választatik egy-egy képviselő.

A kiválólag zsidó lapok Olaszországban a következők: a „Perseveranza”, a „l'Opinione” és a „La Liberta”. A zsidók által subvencionált lapok száma védtelen.

Osman bey.

Osman bey nyílt levele Stöckerhez, a német császári udvar prédikátorához, Berlinben.*)

Velence, 1880. november 28.

Uram! – Fogadja szívélyes üdvözetemet a legutóbbi parlamenti viták alkalmával, az antiszemitikus mozgalom tárgyában kifejtett férfias magatartásáért.

A német nép vitézül megvéde fegyverrel kezében hazáját a küllellenség ellen, most pedig szintoly praktikusnak mint értelmeseznek mutatja magát a szemitikus hordák alattomos támadásának visszaverésében.

Minden faj, a melynek önfentartása szívéen fekszik, s a mely önmagát becsüli, kell hogy „Megállj”-t kiáltson a betörő támadónak, legyen az bandita vagy zsebmetsző. Reméljük, hogy a Németország által adott példa meg fogja teremni gyümölcsseit: a szegényebb és gyengébb nemzetek ezentúl sikeresebben fognak küzdhetni a szemitikus országos csapás ellen.

Fogadja stb.

V. Osman bey,

a „Die Eroberung der Welt durch die Juden”
című röpirat szerzője.

*) Vlad őrnagy úr, az Osman bey név alatt ismeretes antiszemitikus író, a kinek „A világ meghódítása a zsidók által” című, 1875-ben Wiesbadenben megjelent röpirata nagy feltűnést keltett, s a ki, mint nemrég a magyar lapokban is olvashattuk, néhány velencei zsidó újságszerkesztőt, ellene elkövetett sértésekért, a bíróság által példásan megbüntettetett, Velenczéből felkért bennünket, hogy itt közölt, francia nyelven írt nyílt levelét, fordításban néhány budapesti magyar és német lapban tennénk közzé. Miután pedig ez, fővárosi hírlapirodalmi viszonyaink mellett, abszolút lehetetlenség volt, az őrnagy úr óhajának e füzetünkben igyekeztünk eleget tenni.

A zsidókérdés a porosz képviselőházban.

(A közlemény vége.)

A porosz képviselőház 1880. évi november 22-iki ülésében, Bachem képviselő nagy hatású beszéde után szót emel

Richter (Zsidópajtás.) Uraim, csak ma, az előttem szóló képviselő beszéde után értettem meg tökéletesen, (Nagy nyugtalanság-; felkiáltások: Hangosabban!) – Önök meg fognak érteni engem mint mindig, ha egy kicsit nyugodtabban lesznek, – értettem meg tökéletesen, miért jelentette ki oly éles hangsúlyozással a múlt szombaton Windhorst képviselő azt, (Halljuk, halljuk!) hogy ő csak egyéni nézeteit fejezi ki. (Halljuk, halljuk! balról.) „Windhorst képviselő beszéde nagyon előnyösen tűnik fel azon beszéd mellett, a melyet épen most hallottunk. Valjon ezen beszéd egy oly férfiú beszéde volt-e, a ki a kérdés egész jelentőségétől és vallás-erkölcsi komolyságától áthatva van? (Közbekiáltás jobbról.) A középpárra nézve jobb lett volna, ha az első napnál maradt volna meg (Ellenmondás a középén.) a helyett, hogy vezérének beszéde után egy a középpárt második sorából való urat állít fel következő szónoknak. (Nevetés a középén.) A legrosszabb fordulatai ezen beszédnek azok, a melyek sehol sem támaszkodnak tényekre, (Ohó!) a melyek a zsidó jellem általános gyanúsításait tartalmazzák, (Nyugtalanság.) s a melyek mindig csak arról beszélnek, hogy a zsidó lakosságúak a kereszténylakosságénál erősebb, túlnyomóbb része adja át a bűnöknek magát, minden módon elnyomásra törekszik, és egyéb igaztalan eszközökkel törekedik gazdagságra jutni. Hol a statistika, a mely ezt igazolja? (Felkiáltások jobbról: Itt van. itt!) Ellenkezőleg, a büntető statistika a zsidóságra nézve teljességgel kedvező. (Ellenmondás a jobboldalon.) Bachem úr beszél a börzéről, és hivatkozik az én börzeismereteimre, vonatkozással az 1870-ik évi nemzeti kölcsönre. Hogy akkor csak 70 millió íratott alá, ez megmagyarázható egy oly pillanatban, a melyben az üzleteket egy általános nyugtalanság ragadta meg, (Aha! jobbról.) s a mely pillanatban mindenki készpénz birtokában lenni akart. Önök a börzéről beszélnek, és a zsidókat tolják előtérbe. Hát uraim azon dolgoknál, a melyek itt a házban constatatáltak mint a gründer-és szédelgést ügy kihágásai, – váljon zsidók állottak-e azok élén? (Közbekiáltások a jobboldalon és a középén: Igen!) Egy zsidó, Lasker, volt az, a ki az alapítási üzelmekről az álarcot lerántotta; egy zsidó volt az, a ki ama legfelsőbb kabineti rendeletet a gründer-üzem tényleges megállapítása céljából kieszközölte. (Közbekiáltások jobbról: Hát mi lett megállapítva? – Ludwig képviselő közbekiált: Ez az úr hihetetlen dolgokat beszél! Derűtség.)

Azt mondják önök, uraim, hogy az interpelláció inopportunist volt. Igen, inopportunist önökre nézve, azt elhiszem. (Derűtség.) Mi nagyon meg vagyunk elégedve ezen interpelláció eredményével. (Derűtség.) Uraim, mi a kérvényezési jog szabadsága el.énében az interpellationális jog szabadságát állítjuk. Ha ezen mozgalom csak Berlinre szorítkoznék, akkor magunk 13 végeztünk volna vele, akkor elég lett volna a városi képviselőtestület hogy az ilyen dolgokat a maguk nevénevezzük meg. De hát nincs e elharapódzva ezen mozgalom az egész országban? (Nagyon igaz!) Nem tudják-e önök, hogy ezen kérvény minden polgármesternek, minden superintendensnek, minden kerületi főnöknek, s mit tudom én,

hogy még kiknek, megküldetik? Uraim, épen ideje volt egy mozgalom ellenében, a mely szervezkedni kezdett, a közvéleményt figyelmessé tenni; arra, hogy mi történik az országban Uraim, a képviselőház kell, hogy a nemzet lelkiismeretét képviselje: erre appellálunk mi azon, a sötétben bujkáló mozgalom ellenében. (Nyugtalanság.) Az interpelláció egy világitó golyó volt, mely felszállt a magasba azért, hogy a néppel mindazon aknacsinálókat megismertesse, a kik most serénykednek abban, hogy azon mozgalmat létrehozzák. Uraim, most az ország figyelme reá van irányozva, most az erők felkeltettek, most önök az offenzívából a defenzívába vettettek vissza. (Ellenmondás.) A mi ama zajos népgyűléseket illeti, azoknak nagy része zavargás miatt bezárattott. (Közbekiáltás: Soha egy sem zárattott be!) Uraim, ezen egész mozgalomnak a végezel és az eljárási mód tekintetében egészen olyan jelleme van mint a socialistikua mozgalomnak (Közbekiáltás.) Mindenesetre feltűnő dolog az, hogy olyan emberek, mint Korner és Finn, a kik Berlinből kiutasítottak, hat hónap múlva visszatérnek, amint hallatszik, a jó magaviselet fentartása mellett. Mit csinálnak ők? Az első, a mit csinálnak, nem az, hogy magukat szerényen meghúznák, hanem egy hirdetést hordoztatnak Berlinben – „mi porosz királyi sociáldemokraták”, – egy hirdetményt, a melyben Bismarck herczeg akós sociálistának van kijelentve, s osztályharczra hívnak fel. S ezek ellen nem lép fel a rendőrfőnökség. A rendőrfőnöknek egy oly elővigyázó embernek, nem kellett tehát félnie attól, hogy, midőn ezeket az embereket visszaszajönni s magukat ilykép viselni látta legfelsőbb körökben megbotránkozni fognak e fölött? Mindezek felderítetlen dolgok. Úgyszinte ott vannak a számos antiszemita lapok, különösen Hamburgban, Berlinben, Drezdában, Liegnitzben sat. Itt egy organizáció áll fenn; hol van a pénzhatalom, a mely fizeti azt? Valóban, uraim, a kormánynak óvakodnia kellene, saját lapjaiban, közvetlenül vagy közvetve, ezen kérdésben, még ha ennek a neve „keresztény-társadalmi” is, – a tűzzel játszani.

Uraim, én igen jól tudom azt, hogy a birodalmi kancellár feje, keze, sehol sem látható ezen mozgalomban; attól is távol vagyok, hogy a ministeri bársonyszékek urainak bármily közvetlen vagy közvetett vonatkozást mutassak ki ezen antiszemita mozgalom irányában vagy ilyest szemükre vessek. De a mit mi látunk, az, hogy olyan egyének, a kiket a kancellár embereinek mondanak, s a kik magukat így nevezik, mindenütt ott vannak, Busch Móricztól és a „Norddeutsche Allgemeine Zeitung”-tól kezdve, bezárólag Treitschke Henrikig; (Ohó! jobbról.) mind ezen önkénytesek ott vannak az antiszemita mozgalomnál, és ha a birodalmi kancellárnak magának nincs dolga vele, sőt, ha a mozgalmat maga, is kárhoztatja, a legnagyobb baj az, hogy ezt nem hiszik el az országban, s hogy ezen antiszemita mozgalom a birodalmi kancellár nevét mindenütt körülhordozza; nem célzat nélkül van a kérvény is ő hozzá intézve. Mindenütt azt rúgják egymás fülébe az emberek: a birodalmi kancellárnak most még félre kell állnia, a dolog most még: nincs annyira előrehaladva, – hisz a szabadkereskedelem elleni agitácziónál sem volt kezdetben így, – de csak legyenek kéznél a kérvények egy millió aláírással, csak legyen egyszer a mozgalom szervezve, akkor, ha a birodalmi kancellár elé megyünk, akkor ő bele fog a dologba ereszkedni, tán más urakkal mint a kik mostan a ministeri karszékekben ülnek. Azért csak ne hagy-

játok magatokat megzavartatni, gyűjtsetek csak aláírásokat! Ezt mondják az emberek az országban, és így forgatják fel az országot, s ezért bír kiváló fontossággal az mikép világosan kideríttessék, hogy nincs a legtávolabb összefüggés sem a birodalmi kancellár és az antiszemita mozgalom között. Igen uraim, hogyan is lenne máskép megmagyarázható ezen emberek vakmerősége? Ebben a pillanatban keheim közt van egy piszkolódó levél a melyet Brecher tanár a városi képviselőtestület egy tagjához intézett noha neki az ottani tárgyalásokhoz semmi köze; ezek az urak mindenütt párbaj-secundánsokat küldenek azok nyakára, a kik őket nevüknél nevezik meg; olyan vakmerők, hogy kérvényeikkel kerületi főnökökhöz polgármesterekhez és szuperintendensekhez fordulnak. Honnan lenne ezen vakmerőség, ha nem volnának meggyőződve arról, hogy ezzel a birodalmi kancellárnak kedvében járnak? Épen azért, hogy a kormánynak alkalmat nyújtsunk arra, miszerint nyilatkozzék a fölött, mikép áll ő mindennek irányában, ide érte a birodalmi kancellárt is, ez az oka annak hogy mi az interpellációt megtettük, s mi örvendünk a siker fölött és kívánjuk, hogy az egész országban mától fogva egy erőteljes reakció ezen antiszemita mozgalmat agyoncsapja, a mely mozgalom valójában nem szolgál országunk becsületére és dízére. (Bravó! a baloldalon; püsszegés a jobboldalon.)

Stöcker: Uraim, az előttem szóló úr örömét fejezte ki a fölött, hogy ő a zsidóellenes mozgalmat a defensívába szorította. Remélem, ő nagyon hamar észlelni fogja azt, hogy a mozgalomnak még meg van a bátorsága, az offensívába átmenni. Azon morális berzenkedésnek, a mely irányomban a túloldalról nem egy ízben tanúsított, én teljes morális fegyverzetben állok elébe, s hiszem, hogy az én fegyvereim jobbak, s remélem, hogy önöket végül lefegyverezni fogom. Én öntudatával bírok azon egész felelősségnek, amely e pillanatban vállaimon nyugszik: azért, hogy ezen mozgalomba belementem, hogy abba mint lelkész belementem, s hogy itten, ez órában, a midőn ezen hatalmas kérdés országos képviselőletünk színe előtt nagyszabású alakban tárul fel. – szólhatok. Nem állok egyedül, mögöttem milliók állanak, sokan abból a pártból is, a melynek szónoka épen most beszélt. (Halljuk, halljuk! a jobboldalon.)

Épen most is kaptam egy levelet, a melyben egy a népből eljárásom fölött helyeslését fejezi ki; e napokban mérhetetlen mennyiségű levelet kaptam a haladópart köréből. A berlini polgárok azt írják nekem, hogy ők, az iparosok, a kik a nyomást érzik, a mi részünkön állanak és nem a haladópart részén. (Halljuk, halljuk! a jobboldalon.)

Az én állásom, úgy hiszem, oly kedvező, amint csak lehet; szemben velem Richter képviselő úr az ő pártjával, a mely párt, ha tovább is azonosítja magát a zsidósággal, amint eddig tette, – ez valóban saját életébe kerülhet, a mit neki szívemből kívánok is. (Derűtség.) Mindamellett biztosíthatom önöket, hogy én, noha annak teljesebbsébe mente ma kétségesebb előttem, mint volt szombaton, ezen egész mozgalomban semmit egyebet nem kívánok mint csak a békét. (Derűtség a baloldalon.) És hiszem is, hogy daczára mindeneknek, ezen vita eredménye egy béke lesz; (Nagyon helyes! jobbról.) nem ugyan azon rothadt, silány béke, a melyben eddig Berlinben éltünk, üzelve hajtva egy utcagyerkőcz-sajtó által mint valami vadállat, (Derűtség a baloldalon. Helyeslés a jobboldalon.) hanem a kölcsönös elismerés és tisztelet békéje, a melyet

én egy ellenfelemtől sem tagadok meg, ha az becsületes fegyverekkel küzd. (Nagyon jó! jobbról.)

Az általam megtartott gyülekezetekről szóló jelentéseket a legnagyobb elővigyázattal kell fogadni. Én úgy vélem, hogy a haladópartí urak a keresztyén-társadalmi mozgalomról azért ítélnék oly kedvezőtlenül, mert az azokról szóló tudósításokat a főváros hazug zsidó sajtójából mekritik. (Bravó! a jobboldalon.) Az önök gyülekezetei igen gyakran feloszlattva lettek; de ha én elnökösködtem valamely gyűlésben, ez sohasem történt meg; (Halljuk, halljuk!) egyetlen egyszer sem kellett azokat rendőrileg feloszlítani. (Élénk helyeslés a jobboldalon.) Mióta a múlt tavaszszal szociáldemokraták, zsidók és, amint nekem beszélték, a berlini haladópartí sok tagja gyűléseinket oly viharosan szakították félbe, nem tartunk többé nyilvános gyűléseket, hanem jól megnézzük azokat az embereket, a kiket beeresztünk, s azóta valóban jobban érezzük magunkat. Ha aztán azon szociáldemokraták közül, a kik búcsút vettek az önök partjától, néhányan közöttünk megjelennek, ezen önök ne csudálkozzanak. Hiszen azért léptem én fel Berlinben, hogy a szociáldemokratákat tévelygésükből kiragadjam és az igazság útján vezéreljem. A haladópartíból a szociáldemokrátiához mentek át, és a szociáldemokrátiából mi hozzánk jönnek s lesznek belőlük keresztyén-társadalmiak. (Nevetés a baloldalon! – Nagyon igaz! a jobboldalon.)

Nem: szociálisták. Kérem Richter urat, a ki sociális dolgokban oly gyakran, oly sokat és oly hosszan szokott beszélni, végre valahára értse meg azt, hogy sociális és szociálistikus között egy mélyreható különbség van. A szocialismus egy materiális követelés, hogy minden magántulajdon collectiv legyen. Sociális ellenben nem más, mint a dolgok társadalmi felfogása. Az elszigetelés, az atomizálás juttatott bennünket azon állapotba, a melyben ma vagyunk; azért keresünk mi tehát egy oly szervezetet, a melyben a munkások ismét úgy éreznék magukat, mint egy testvérek serege, a kik egymással tartanak. (Nagyon helyes!) „Porosz királyi szociáldemokraták”-nak azért nevezték azon emberek magukat, mert a haladópartí adta nekik ezt a nevet, s ők e nevet gúnyból tartották meg.

Csudálkozom azon, uraim, hogy Richter képviselő urnák semmi érzése sincsen a szorongatott kézművesek, a tönkretett existenciák vesztékiáltásai iránt itt Berlinben és az országban. E helyen ismét felhozom a sziléziai ínség ügyét. Avagy nem lettünk-e arról hivatalosan értesítve, hogy a legnagyobb részt zsidó uzsora az, a mely egész kerületeket tönkre tett? Igen, uraim, a zsidóellenes mozgalomban nemcsak hangulatok, hanem kiáltó tények is működnek. Engem rokonszenvesen érint az, a midőn a baloldalon hangsúlyoztatik a szabad szó, csakhogy a szabad szót nem kell mindig csak felfelé hajítani, hanem alkalmazni kell a népelet sérelmeire is. (Nagyon helyes! Bravó! a jobboldalon.) ^3 ezt teszem én.

Én előttem a zsidókérdés nem vallási kérdés, se nem faji kérdés, sem, mióta az emancipáció beállt, államjogi kérdés többé; a zsidókérdés szerintem társadalom-erkölcsi kérdés. E tekintetben én egészen Bacheni képviselő álláspontján állok. (Aha! balról.) A kérdés a vallásban, a fajban, az államjogban gyökerezik, de jelentkezésében – és az államférfiú azt másként nem is foghatja fel, – egy nagy nemzeti jelentőséggel bíró társadalom-erkölcsi kérdés. A kérdés abban áll, hogy egy más törzshöz tartozó, vallására nézve tőlünk különböző, gondolkodásában, érzelmében s akaratában,

a német jellemmel nem mindig megegyező félmilliónyi zsidó polgártárs, népünk között egy oly állást foglal el, a mely számarányának egyáltalán nem felel meg. Erős tőkehatalommal felfegyverkezve és sok tehetséggel is, a népességnek ezen része nyilvános életünkre nehezedik nemcsak a kereskedelemben és az iparban, hanem szintúgy a községi ügyekben, az iskolai ügyekben, sőt, néha még magukban az egyházi ügyekben is (Halljuk, halljuk! a jobboldalon. Ellenmondás balról.)

Így működik ő a birtokában levő befolyással, és ez tűrhetetlen. Azt mondták hogy bennünket megczáfoljanak, miként a mi fellépésünk irigysé- csúnya irigység, rút irigység. Én uraim, ismerem azon férfiakat, a kik ezen mozgalomban részt vesznek. Szavamat adom önöknek, én az ő szá- jukból erről az irigységről egy szót se hallottam. (Nevelés balról.) Nem a gazdagság, magában véve, vétetik kérdés alá, hanem a szerzés módja és azon befolyás, mely ezen gazdagság által megvásároltatik és védelmez- tetik. Ezen befolyás ellen küzdünk mi s kell küzdenünk. Senki sem ta- gadhatja, hogy mi egy keresztyén államban vagyunk, hogy ezen állam alattvalói 79|80-ad részben keresztyének, s hogy joguk van követelni, mikép ezen állam keresztyén társadalomnak tekintessék, keresztyén fel- söbbség által kormányoztassák, és keresztyén törvényhozás szerint bán- janak el vele. Egyedül erről van a szó. (Nagyon igaz! a jobboldalon és a középén.)

A tárgyalás alatt levő kérdést egynéhány személynek rovására akarják írni; különösen engem akarnak felelőssé tenni azért, a mi izgató van benne. Én azt azonban csak a nyilvános életbe vezettem át, s csak egy nyugodt, igen nyugodt folyamatba hoztam, (Nevetés a baloldalon.) egyebet semmit se tettem. Hivatkoznak a berlini congressusra, és Romá- niával akarják az emancipáció szükségességét bizonyítani. De előbb várjunk be csak egy emberkort, mi lesz akkor Romániában ezen emanci- pációból!

Mindaddig, míg a telekuzsora orthodox izraelita folyóiratokban úgy támogatatik és dicsértetik, mint azt egy előttem levő nyomtatványban találok, valóban nagy veszélyek rejlenek egy ilyen emancipációban. A „Der orthodoxe Israelit” a galicziai telekuzsoráról az 1878-ik évben kö- vetkezőleg ír: „Két évtized múlva Galiczia földművelése nagy részben a zsidók kezeiben lesz. (Halljuk!) E b b e n is a Gondviselés intézkedését látjuk, a mely folyton védi annyit tűrő zsidó népünket.” (Halljuk, halljuk!) Ez bizony igen naiv!

Én személyileg így állok a dolog irányában: nekem nincsenek ellenszenveim se Izrael népe iránt egész összességében, se valamely egyes izraelita irányában. Nekem barátaim vannak a zsidók között, és ma reg- gel, mikor e házba jöttem, egy fiatal művelt zsidó, a ki a keresztyén- társadalmi gyűléseken működésünket megismerni tanulta, így szólt hoz- nám: „Szerencsét kívánok önnek a mai naphoz.” (Halljuk, halljuk! a jobb- oldalon, és a középén. Mozgás a baloldalon.)

Én biztosíthatom önöket uraim, hogy befolyásomat, a melyet tán kivívtam, mindig arra használtam fel, hogy a zsidóság egyenes megtáma- dásától óvtam mindenkit; különösen megkísértettem, ezen mozgalomból a kikeresztelkedett zsidókat kirántani, és az antiszemitákat intettem, hogy ne támadják meg a harmadik, negyedik generációban zsidó volt polgártársakat,

a kik a keresztyénségre tértek át. A többi dolgokról én nem tehetek. Én nem vettem részt az antiszemita-liga megalapításában, a melyhez sohasem tartoztam; én nem tudok ezen ligáról semmi egyebet, mint hogy nekem megküldték az alapszabályokat, és hogy azon férfiak, a kik részeseek benne, néhányszor nálam voltak. Ugyanígy áll a dolog a „Wahrheit” élczlappal is. Én nem segítettem megalapítania „Wahrheit”-ot, én nem járatom azt, s nem is olvasom; de azt csakugyan elhiszem, hogy a „Kladderadatsch,” az „Ulk,” a „Wespen” pártja embereinek nincs joguk kordolódni, ha itt az egyszer nem a szent dolgok hanem a szentetlen dolgok gúnyoltatnak ki. Borzalommal emlékszem ezen élczlapok egyes számaira, a, melyekben az ország lelkészsege derűre-borúra cariquiroztatott, lerántatott, sárba tiportatott, amelyekben legkedvesebb imáink, az asztali ima: „Jöjj, Jézus, légy vendégünk,” s más evangélikus énekeink travestáltattak és ráalkalmaztattak a nitrogeniumra, a coloradó-bogárra és a szén-savra. (Halljuk, halljuk!) Hogy ily dolgoknak vége vessessék, léptünk mi fel.

Állapítsuk meg a tényeket. Épen azon időtájban, amidőn a polgári anyakönyvek behozattak, jöttem én, uraim Berlinbe, bele az egyházi külső ügyek ezen banqueroute-jába, amely semmi egyéb által nem lett előidézve mint a sajtó galádságai által; én úgy találtam, hogy a szociáldemokratikus oldalról úgy mint a zsidósajtó részéről vallásunk ellen intézett támadások egyaránt szegyenletesek. A szellemek ezen mozgalmába én beleléptem és láttam, hogy a szociáldemokratia óriási nagygyá nőtt. 1878-ban, a keresztyén társadalmi mozgalom születési évében 56 ezer választó szavazott Berlinben a szociáldemokratia jelöltjeire, és majdnem ugyanily számú nem-választó állott ezek háta mögött, tehát százezer evangélikus s részbea katolikus férfiú, a kik a trón és az oltár felforgatásán törték a fejüket. Úgy hiszem, nekem mint lelkésznek nem lehet rősz néven venni azt, ha én ezen tömegek zúgásából nemcsak a szegénynek boszúságát a gazdag ellen, nemcsak az atheista gyűlöletét Isten ellen, hanem hanen ezekenkívül azon vészkiáltást is vettem ki belőle: segítsetek rajtunk külsőleg és belsőleg! Ekkor aztán én, mivel a szociáldemokratikus mozgalom hullámai magasra csapkodtak, és semmi sem történt ez ellen, – beleugrottam ama mélységbe, a nélkül, hogy tudtam volna; minő mély az! (Bravó! a jobb-oldalon.)

A mi jelszavunk, uraim, ez: keresztyén-társadalmi! Szébb jelmondatot én ennél nem gondolhatok, ez felöleli mindazt, a mire vallási és gazdasági téren szükség van. A vallási elem a társadalmi dolgokhoz is szükséges. Hogy egy élő Isten rendezi a dolgokat a földön, legyen valaki szegény vagy gazdag, alsórangú vagy előkelő, alattvaló vagy felsőbbség: – «zen nyugszik a Társadalmi és politikai világ. (Nagyon igaz!) A hitetlenség, mint egy szellemdús férfiú monda, olyan mint egy vékony jégkéreg, a melyen egyes ember veszély nélkül járhatja, de egy egész nép alatt okvetlenül összezúzik, s a nép a mélységbe zuhan. (Bravó! a jobboldalon.) Ha tehát én a keresztyén elveket belekiáltom a munkáskörök közé, teszek e én ezzel rosztat? (Bravó!) Annyit tesz-e ez, hogy, mint mondák, én a keresztyénséget köpönyegül használom politikai törekvésekre? És itt mint becsületes ember mondhatom, hogy engem senki sem küldött bele a szociális mozgalomba, engem senki sem támogat; ellenkezőleg csak sok ellenséget szereztem magamnak, és ezen nehéz munkát kevés száma ba-

rátáimmal hordoztam vállaimon. Ez nem érdemli meg, hogy engemet itt mint egy olyan embert tüntessenek föl, a ki valamit keres vagy a ki valamire törekszik. (Bravó!)

Mondottam már, hogy s o c i á l i s nem annyi mint s o c i á l i s t i k u s . A mit mi kívánunk, azok a következők: 1.) kötelező ipartársulatok; 2.) kötelező biztosítás; 3.) védvám, indirect adók és kiegyenlítésül egy mérsékelt progressiv-adó; 4.) állami üzlet. Ha én önöknek ezen pontokat felsorolom s valóban ezek programunk főpontjai, – egy elemi iskolásgyerekek is megmondhatja, hogy ez nem szocializmus a szocialdemokrácia értelmében, hanem éppen annak az ellenkezője. (Nagyon helyes! a jobboldalon ellenmondás balról.) És ha gazdasági politikánk nagyban és egészben évek óta ezen utón járda, akkor mégsem érdemlem meg azt a szemrehányást, hogy én nem vagyok összhangban a jövő nagy eszméjével.

És most, uraim, visszatérek a zsidó-ellenes mozgalomra. A mi engem ebbe behajtott, az a sajtó volt, egyedül ez. Én azon közel száz gyűlésben, a melyet tartottam, alig érintettem meg a zsidókérdést, ez rám lett erőszakolva a sajtó eljárása által, és végre Dr. Strassmann képviselő eljárása által, a ki egy ízben beszélt „eretnek-birákról, a kik a máshivőket legjobb szeretnék megégetni,” és beszélt „a viperákról, a melyek az orthodoxia nyelvei,” és „leheletük miasmáiról, a melyek a mocsárokból szállnak fel.” (Pfu! jobbról.) A zsidó sajtó nem rettent vissza semmitől, a mi nekünk keresztyéneknek szent. (Bravó! a jobboldalon és a középén.) Mit lehet ártatlanabbat képzelni mint egy lelkesi gyülekezetet, a mely szellemi érintkezés céljából összejő. Ezen gyülekezetek Berlinben mindig lepiszkoltatnak. Egyszer, mikor egy missió-ünnepély tartott, ez állott egyik zsidó újságban: „Ez egy mennyei Kaffer-fogdozók társulata.” Ez nem nemes dolog. A missionáriusok oly férfiak, akik ezen prózai korban a keresztyénség bajnokai, (Bravó!) s egy nagy keresztyén culturának gyakran kannibálok közt is az utat készítik. Becsületes embereknek tisztelniük kell az ilyen bajnokokat. (Bravó!) És ezek itt Berlinben lepiszkoltatnak. Egy másik évben ezen conferentiák tagjai „kutya-napi” (kánikulai) vendégeként nevezettek el. (Közbekiáltás: Pfu!) A generális zsinat is, melyben egyházunk egész szelleme egyesül, a legsajnálatosabb módon gyaláztatott meg; a tárgyalások arra használtattak fel, hogy nevetségesekké tétessenek; s tagjai ellenében a leggyalázatosabb személyes sértések szórtattak. S mikor ezen nagy egyházi gyülekezet a főrendiház helyiségét, a melyben ülésezett, elhagyta, azt írta egyik újság, hogy: „a termet desinficiálni kellene. „(Pfu! a jobboldalon.) Virchow képviselő úr nevet. Sajnálom, Virchow képviselő úr, hogy ön ezt teszi. (Nagyon helyes! Bravó! a jobboldalon.) Mikor a császár ellen a rettenetes merényletek elkövetettek, a melyek bizonyára a legdühödtebb felforgatókat is észretéríthették volna, ezt írta ezen sajtó egy lapja: „A szocialdemokrácia, az ultramontanizmus és az evangélikus orthodoxia egy és ugyanazon célra törekszenek.” És ezt egy, a merényletek fölött írt cikkben! Még valamit, uraim. A berlini „Börsenkourier” kigúnyolt egy katolikus színésznőt. Mi ezután – így végződött a pikáns tudósítás, - folyton hányni fogjuk magunkra a keresztet, mielőtt tollunkat a tintába mártjuk valamely színházi csevegésre, és egy szerkesztőségi szent-olvasót fogunk beszerezni. Dicsértessék Dumas Sándor! Mindörökké, amen! (Pfu! a középén)

Ezek után uraim, igenis tartottam népgyűléseket, a melyekben a zsidókérdés tárgyalattott, és pedig nagyon enyhén. (Nevetés a baloldalon Kiáltások jobbról: Csendesség!) a mely gyűlések a legnagyobb rendben folytak le, s a melyekben intettem zsidó polgártársainkat arra, hogy egy kicsikét szerényebbek, egy kicsikét türelmesebbek legyenek, s valamivel több társadalmi egyenlőség legyen. Uraim ez lenne oly nagy bűn a zsidóság majestása ellen? (Nagyon jó!) Én a zsidókérdést nem mint vallás-kérdést tárgyaltam; ez a missió dolga, de biztosítom önöket, hogy soha egész életemben nem fordult annyi izraelita hozzám az iránt, hogy a keresztyénségben oktassam őket, mint épen ezen hónapokban.

Ezen egész zsidóellenes mozgalom azonban tán mégsem talált volna oly nagy ellenzésre, ha végtére nem történik olyas valami, a mire a berlini haladópartí urak meghökkentek. Addig míg a mozgalmat a gyűlésekben lelármázhatták, addig nem botránkoztak meg rajta csak gúnyolódtak felette, s épen ezért nagyon csudálkozom rajta, hogy az urak a dolgot most olyan komolyan veszik. (Derűltség.) Tudják önök, mióta van ez így? A mióta néhány választó-kerületben Strassmann képviselő úr megbukott. (Derűltség.) Valóban ez volt a felháborodás viharának kezdete, a mely felháborodást én valóban nem értem. Több ízben, a midőn arról van a szó, hogy német nemzeti egységünk nagy megalapítója, a birodalmi kancellár-herczeg fáradtságos állását elhagyni akarja, nemcsak azt olvashatom a baloldali lapokban, hogy „ő mehet,” nem: „neki mennie kell;” ha pedig a berlini városi képviselőtestület elnöke egy kerületben megbukik, hát akkor úgy tesznek, mintha egész Berlinnek összedölnie kellene. (Nagy derűltség. Közbekiáltás: Nagyon jó!)

A mi már magát a kérvényt illeti, én azt valóban örömmel üdvözöltem, mint egy kiindulási pontot jövő tárgyalásokra. Zsidó polgártársainknak csak azon mértékben adhatjuk meg a jogokat, a mely mértékben ezt intézményeink jellege megengedi. Népünk egy-nyolczvanadrészenek kedvéért csak nem fogjuk intézményeinket megváltoztatni vagy oly dolgokat teremteni, a melyek népünk javának tán nem szolgálnak előnyére. Az egyes bírákra nézve is tudok eseteket, hogy az egyes bíró zsidó volt, a két segédbíró szintén zsidó volt, úgy, hogy az igazságszolgáltatás csak zsidó polgártársakból álló bíróság által kezeltetett. Úgy hiszem, uraim, hogy ilyen állapot nem kívánatos állapot. (Derűltség.) Ily esetekben előfordul az is, hogy keresztyének zsidó bíró előtt esküt tenni nem akarnak, és az eskü bizony nagy dolog. Ha valakinek ezt tenni lelkiismerete nem engedi, mit csináljunk akkor? Hiszen a bírói állás, főleg pedig az egyes bíró állása a nép bizalmán alapul. Ha már most uraim azt látjuk, mily hatalommal s mily számban tolakodnak be izraelita polgártársaink az igazságszolgáltatásba, ha azt tapasztaljuk, hogy a berlini I. törvényszéknél levő 153 előadó közül 43 izraelita, (Halljuk, halljuk! a jobboldalon.) akkor e fölött valóban kell, hogy aggályaink támadjanak, és elmondhatjuk, hogy ez reánk nézve és az egész országra nézve figyelemreméltó jelenség.

Hogy az elemi iskolákban zsidó tanítók ne működjenek, s hogy a felsőbb tanodákban zsidó tanárok csak kivételes esetekben alkalmaztassanak, ez egy oly követelmény, a melyből a nép java érdekében el nem állhatunk. És a midőn, uraim, a zsidó elem annyira beleavatkozik a mi keresztyén iskolaigazgatósági ügy cinkbe, mint én a legutóbbi napokban

láttam, hogy például, a polgári anyakönyvek mellett keresztleletlen maradt iskolád gyermekek fölötti felügyelettel Berlinben a zsidó Horwitz úr bízott meg: ezek bizony sajtászerú dolgok. Még egy másik esetet is hozok fel. Westfáliában egy községi iskolai zsidó tanító, hivatala mellett a múlt évben még házasság-közvetítési üzlettel is foglalkozott, és ezt az iskolai hatóság nem egészen találta rendjén. A tanító erre azt felelte, hogy zsidó fogalmak szerint ez rendjén levő dolog. (Derültség.) Néhány esetben pénzt tett zsebre, más esetekben más „kapottat” tett zsebre; természetes, mikép értésére adták neki, hogy ez többé ne történjék; de, uraim, ez mégis csak azt bizonyítja, hogy mennyire eltérők egymástól a felfogások ezen dolgokban.

Az interpellációban továbbá az mondatik, hogy kihágások fordultak elő. Én uraim, ezt nem tagadom. A lóvonatú vasúti kocsiban s másutt előfordult jelenetek kellemetlenek ugyan, de ki kell jelentenem, hogy az is kihágás, ha ez esetben egy oly nagy hatóságnál, mint a milyen a berlini városi képviselői közgyűlés, valamely megejtett vizsgálat előtt ítéleteket hoznak, s egyes emberekre törnek.

Az mondatik továbbá az interpellációban, hogy nyugtalanság forog fenn; én nem tagadom ezt; csak hogy szerintem ez más irányban keresendő. A nyugtalanság a zsidó irodalomban keresendő, egy folytonos nyughatatlanság és pedig nemcsak a hírlapirodalomban. Én úgy hiszem, mindazon rút vonások, a melyekkel a zsidó sajtóban találkozunk, azon zsidó irodalmon alapulnak, a mely teljességgel rosszalást érdemel. Kimutatom ezt itten. A zsidó irodalomban, még a tudományosban is, uraim, sohasem találunk elismerést a keresztyénség irányában, hanem igenis találjuk annak merev visszautasítását, tehát épen az ellenkezőjét annak, a mit a túldalalon ülő urak mi tőlünk a zsidóság irányában követelnek. Egy bizonyos Cassel tanár így ír: „Az ugyan senkinek sem fog eszébe jutni, hogy a keresztyénség művelő befolyásáról, legalább a középkorban, beszéljen.” Geiger pedig, a művelt reform-zsidó, ezt mondja: „A zsidóságnak egyenjogúnak sőt felsőbb hatalomnak kell elismertetnie; a hivatalos keresztyénség, úgy a katolikus mint a protestáns, csekély kivétellel, művelődésellenes és szabadságellenes.” Aztán egy bizonyos Kohrt rabbinustól, a ki később journalista lett, az 1872-ik évből a kulturkampf alatt, egy szörnyűséges röpirat jelent meg, a melyben a három költőkirály Göthe, Schiller, Lessing, mint maga mondja, arra használtatnak fel, hogy mindaz, a mit ezek a keresztyén egyház ellen mondtak, világításba helyeztessék. Önök egyet fognak érteni velem, ha ön azt mondom, hogy rász üzlet az, német irodalmunkat ily célból átböngészni; s most kérdem, melyik részen a gyűlölet? Ezen gyűlölet, uraim nem tagadhatom, egy leirhatkn elkapotottságból származik, a melylyel ugyanezan irodalomban mindenütt találkozunk, (Helyeslés a jobboldalon.) nemesik a reformzsidó sajtóban hanem az orthodoxban is. A „Der orthodoxe Israelit” ezt írja: „Tehetségei és sajtáságai összességében a zsidó tökéletes, és mint az ember a mikrokosraóban, úgy a zsidó az összes emberiségnek összoglalatja. mert az emberiség körében felmerülő minden haladás Israel javára történik, minden felfedezés, minden fejlemény, valamennyi első vonalban a mi népünk javára megy végbe.” Midőn Nürnbergben a zsinagóga felavatott, így kiáltott fel a rabbinus a keresztyén városi hatóság jelenlétében: „A zsidó szétszórtságában az örökkévalóság Messiása. Ezek, uraim, oly nyi-

latkozatok, a melyekkel mindenütt találkozunk; így Dr. Duschak ezt mondja: „Az izraelita hasonló a jótékony szelekhez, a melyek a rosz ki-gőzölgéseket és miasmákat elhajtják, s valamint tiszta levegő szelek nélkül nem lehetséges, úgy a világ sem állhatna fen Izrael nélkül!” Az ismeretes reformzsidó, Nachor pedig ezt írja: „A zsidó faj minden homokszeme egyúttal a valódi ős igazi szeretet vetőmagjának is bizonyult be minden időben és minden országban, a melyben Izrael elszórva lett. Izrael küldetése és tehetsége: világító toronynak lenni az emberiség szemetengerén”. Ezeket hallják és olvassák aztán az izraelita egyetemi hallgatók, és lelkükben aztán olyan gondolatok támadnak, mint például a milyent *egy* fiatal zsidó diák írt: „Egész Izraelnek a földkerekségen ugyanazon szent lelke van.” Aztán hallott-e az ember a világon valaha ilyen badarságot, ilyen képtelenséget mint ez: „Olyan embereket, a kik az emberiségnek felsőbb értelemben használhatnak, világküldetésük ajtószarkáiból kiemelni akarni, s őket egy oly élethivatásnak feláldozni, a mely kedélyt és lelket sivataggá tesz! Nem, ilyen bolondságot zsidóktól nem kell várni!” T. i. arról van szó, hogy a zsidók is legyenek kézművesek és munkások, – ez már csakugyan erős dolog! – Hozzájárul ezekhez, uraim, hogy az ember soha sem találja az irodalomban a keresztyénség jelentősége irányában az elismerés kifejezését. Hasonlítsák önök össze ezen irodalmat az újságirodalommal, s azt fogják találni, hogy mindkettő egymással a legszorosabb viszonyban van. Ha pedig a kisebbség a népben így beszélhet arról, a mi a nagy többség előtt szent, hova fog ez vezetni? Tűrelmesség ez bizony semmi esetre sem. (Helyeslés a jobboldalon.)

Azt is mondták még, hogy igazságtalanság azt állítani a zsidóságról, hogy ő egy külön nemzetiség. Pedig, uraim, mégis így áll a dolog. Vannak bizonyos irányzatok a zsidóságban, a melyek Disraelinak ama szavaiból kiindulva, „A faj minden,” valóban oly neműek, hogy ez irányban a legvérmesebb reményeket táplálhatják. Egy bizonyos Dr. Kaufmann így ír: „A mai zsidóság ébredésben és nemzeti öntudatának erősödésében van. A messiási idő azon idő, a midőn Izraelnek meg lesz az az akarat, hogy a nemzeti lobogót kitűzze. A zsidó követeli saját jogát mint törzsének tagja; mint teljes jogú tag akar belépni a népek közösségébe; a próféták vére buzog az ő ereiben is, az istenség szava hívja fel őt; a zsidó tudja, bevallja, sőt hangsúlyozza is, hogy ő más mint a többiek; félre az egyenlővétellel!” A zsidónak tehát többnek kell lennie mint másoknak; nem egyenjogositást, hanem több joggal való felruházást követel.

Ezen idézetek után, a melyeket akár megtízszerezhetnék, áttérek most a kérvény ellen intézett zsidóbarát-nyilatkozatra, a mely az ügyet szörnyű módon túlozza és elferdíti. Mindazok után, uraim, a miket önök hallottak, méltán kérhetem, valjon hiú ábránd, fanatizmus, mesterségesen felszított gyűlölet, nemzetünk becsülete ellen elkövetett hitszegés-e az, hogy van egy zsidóellenes mozgalom? Az valóban hű összetartás-e nemzetünkkel, ha a sajtó, s nemcsak a napisajtó, hanem az irodalom is, irányában nemcsak oly hidegen, hanem absolute gyűlöléssel viseltetik? Uraim, ez nem barátságosság, nem összhang, hanem ezeknek épen ellenkezője. (Nagyon helyes!) Hivatkoznak a német fejedelmek eszményi örökségére, Lessing hagyományára. Ugyan, uraim, ne hivatkozzanak önök mindig a jelen politikai kérdéseinél egy irodalmi eseményre, a mely már több

mint száz év előtt történt. S ezen kívül, Lessing „Bölcs Náthán”-ja lényegileg nem zsidó, a keresztyének benne nem keresztyén jellemek, a mohamedán nem mohamedán jellem. (Élénk helyeslés a jobboldalon.) Sajnálom, hogy ezen nyilatkozatot néhány tudós is aláírta, a kik ezzel egész tudományos múltjukat meghazudtolták. (Ellenmondás és nevetés a baloldalon.) Mommsen tanár az izraelita népet „a nemzeti decompositió vagyis feloszlás elemének” nevezi; ő nem mondhatja, hogy ugyanazon elem nálunk egyszerre a német törzsszel való hű összhangot helyreállíthatja. Ez teljes lehetetlen. Hátha még azt is látjuk, hogy ama zsidóbarát-nyilatkozat aláíróinak több mint egy negyedrésze olyanokból áll, a kik az 1873-ik és 1874-ik évek alapítási szédelgésében egyszer, kétszer, háromszor ötször, egy tucatszor részt vettek az aranyborjú körül való ama boszorkánytánczban! (Ohó! Neveket felhozni! balról.) A nevek a sajtóban felemlítetni fognak. (Közbekiáltások a baloldalon: Nem, itten!) Óvakodni fogok. De megnevezhetem őket önöknek, arról nyugodtan lehetnek önök. (Nyugtalanóság. Közbekiáltások.)

Elnök: Uraim! Csendet kérek. Csak egyet illet meg a szólás. (Derűtség.)

Stöcker: Beszédemnek végére értem. Az, a mit én a német nép nevében, a kézműves, a földműves nevében, a kik keserű szükségükben oly gyakran hozzánk fordulnak, követelek, az valóban az egyenlő nap a versenyben. Nem titkolhatjuk el magunk előtt uraim azt, hogy a zsidóságnak mint pénzügyi, kereskedelmi s ipari hatalomnak nálunk sociális tekintetben mélyreható és, úgy hiszem, nem üdvös jelentősége van; a túlhajtott versenynek elvét nagyban s egyesekben alkalmazva, oda viszi a dolgokat, hogy a napszámok Németországban oly alacsonyok lesznek éa maradnak, amint azok jelenleg.

Másodszor, a túlhajtott börzespeculáció által üzleti életünk folyton azon veszély által fény égettetik, hogy egyik krízisből a másikba rohanjon, s ezer meg ezer munkást, a mint ezt itt Berlinben rémületünkre láttuk, kenyértelessé tegyen és a megsemmisülés örvényébe taszítson. Én, uraim, azon nyomásban, a melyet a zsidóság földbirtokra, kereskedelemre s iparra gyakorol, a sociális kérdés élesbbé váltának egyik okát látom. (Bravó! a jobboldalon. Nagyon helyes!) Mi senkinek sem adhatjuk meg azt a privilégiumot, hogy népünk nagy többsége ellen ipari és szellemi tekintetben úgy léphessen fel mint ezt a zsidó kisebbség teszi. Uraim, a ki szelet vet, vihart arat, és ha a vihar jöni talál, nem a kis minoritásnak, hanem nemzetünk nagy tömegének kell azt kiállnia. Ezen nagy tömegben egészséges erkölcsi, vallási és gazdasági nézeteket kell kelteni, és ez a mi feladatunk, és a mit mi egész szorgalommal teszünk és sürgetünk az, hogy népünk élve maradjon. (Bravó! a jobboldalon.) A minap itt egy szomszédos járásban egy halott hullája találtatott. Megvizsgálták, és a vizsgálatnál jelen volt egy zsidó járási orvos, egy zsidó seborvos, egy zsidó járásbíró meg egy zsidó segéd bíró, – egyedül csak a hulla volt német. (Nagy derűtség.) Mi nem óhajtjuk, uraim, hogy ez legyen a sorsa Berlinnek, ez legyen a sorsuk a nagy városoknak; mi népünket életben akarjuk tartani a valóságos életerők által; és legyenek meggyőződve önök, hogy ezen kísérletnél népünk mi mögöttünk fog állani. (Bravó! a jobboldalon; püsszegés a baloldalon.)

Loewe: (Berlini képviselő, különben zsidó.) (Nagy nyugtalanság. Közbeiktatások: Fel a szöszékre!)

Elnök: Uraira, csendet kérek, a szónoknak joga van helyéről beszélnie.

Loewe: Uraim, tudvalevőleg én nem megyek a szöszékre. Önök itt engem teljesen meghallanak, ha szívesek lesznek nyugodtan lenni. – Ha mindaz igaz lenne, a mit Stöcker képviselő kimondott! (Ohó! jobbról.) Stöcker képviselő, ezen megátalkodott mozgalom feje azt mondotta, hogy az, a mit ő a népgyűlésekben mondott, nagyon különbözik attól, a mit az úgynevezett zsidó-sajtó ezen gyűlések fölött ír. Eltekintve ettől, Stöcker úr kétségtelenül több nyilatkozatot tett, a mely nyilatkozatokból kivehető, hogy azok a hely és a közönség különbözése szerint különbözök. Ez kitűnik Stöcker úr saját beszédeiből és feljegyzéseiből. Egy lelkes konferentián 1880. május 25-ke körül, Stöcker udvari prédikátor urnák különböző hivataltársai a zsidókérdés fölött is egészen másképp nyilatkoztak; egyikük azt faji kérdésnek, a másikuk meg valláskérdésnek akarja tekinteni. Maga Stöcker úr ott a zsidókérdést se faji kérdésnek, se nemzeti vagy szociális kérdésnek, hanem vallási kérdésnek jelentette ki és hangsúlyozta, hogy ez a kérdés nem mint faji kérdés oldandó meg, mert ez esetben csak agyonveréssel és nem másképp lenne megoldható. Minekutánna Stöcker udvari prédikátor úr ezt constatálta, – (Felkiáltások: Képviselő!) abban a gyülekezetben ő nem mint képviselő beszélt, – a mit mint képviselő beszél, azt ma hallották önök, és ez ellenmondásban van azzal, a mit ő a népgyűléseken beszél; – minekutánna tehát azon említett gyülekezetben azt monda, hogy a zsidókérdés nem faji kérdés, mert, ha faji kérdés volna, csak agyonveréssel oldathatnék meg vagy végeztethetnék el: Stöcker udvari prédikátor úr a „Modern zsidóság” című röpiratának 38-ik lapján ezt mondja: „A küzdelem e terén faj áll fajjal szemben.” (Halljuk, halljuk! a baloldalon.) Igen, uraim, lehet-e világosabban megállapítani, persze nem egy logikai következtetésben, s nem úgy, hogy az államügyész kényszerítve legyen közbelépni, mondom, lehet-e világosabban megállapítani, hogy a nép a zsidók agyonverésére hivatik fel? (Nevetés a jobboldalon.) Uraim, önök nevetnek: én is, mint barátom Richter, csak óvhatom önöket attól, hogy ne játszanak önök a tüzellel.

Loewe beszéde után, a haladópart ^részéről a vita berekesztése hozatván indítványba, a ház, ennek elvetésével, a további tárgyalást határozza el, s erre szót emel

Kröcher: Uraim, a tegnapielőtti és a mai vita után és Stöcker képviselő úrnak, nézetein szerint, fényes beszéde után, a következő szónokok nagy száma mellett, a kiket önök, ha akarják, még hallhatnak, nem fogok magába a zsidókérdésbe ereszkedni, hanem csak az interpelláció felett fogok beszélni, és pedig azon értelemben, hogy ezen interpelláció tulajdonképpen kikre nézve volt opportunus és kikre nézve inopportunus.

És erre engem Richter képviselő úr indít, a ki arról szól, hogy a középpárra nézve tán jobb lett volna, ha Bachem képviselő úr nem beszél, és hogy reánk, az interpelláció elleneire nézve, inopportunus dolog, azt kimerítően tárgyalni. Hát uraim, én más nézetben vagyok; én azon véleményben vagyok, hogy azon párt, a melynek érdekében; áll, hogy a vita berekesztésék, s a melynek érdekében állott volna, hogy az interpelláció e házban meg ne tétessék, épen a haladópart.

Hát ugyan voltaképen micsoda szörnyűséges dolgok adták elő magukat, a melyek azon nevezetes tüneményt hozták létre, hogy a haladó - párt szükségesnek látta ellenünkben és a királyi államkormány ellenében a törvények őreiül fellépni? Tehát Stöcker udvari prédikátor úr néhány népgyűlést tart, a melyekben ő a legmérsékeltebb és a legnyugodtabb módon a zsidókérdést fejtegeti. Ezen népgyűléseket valamivel több ember látogatta mintsem önöknek, úgy látszik, tetszett volna. Hát, uraim, hiányzik önöknél teljességgel az az erő, hogy önök is népgyűléseket tarthassanak? Tartsanak önök is néhányat jelentsék be azok megtartását a törvényekhez képest, úgy amint Stöcker úr tette, és önöknek semmi akadály nem fog útjukba gördíttetni. Hiszen önök maguk körébe gyűjthetik az „ítéletre képes” férfiakat, és bizvást nekünk a „sötétségben bujkáló mozgalom obscurus embereinek” engedhetik a „tömeget,” a mint ezt dr. Albrecht úr és társai a „nyilatkozat”-ban oly ízlésteljesen, vagy a „csöcselékét”, amint Richter képviselő úr még szebben mondotta.

Tehát, uraim, mi a birodalmi kancellár-herczeghez egy kérvényt intéztünk. Hát hiszen ezt önök is megtehetik! (Derűtség a jobboldalon.) JSLZ önök nagy szellemi túlnyomósága mellett, – hisz önök mindig azt állítják, hogy a tudomány koryphaeusai az önök soraiban vannak, – az önök által képviselt ügy jósága mellett, hiszem, nem esik önöknek nehezükre, alakra és tartalomra nézve egy oly művet összeállítani, a mely az „obscurus emberek” fércművét elhomályosítani fogja, és önök itten az értelmiség metropolisában bizvást szerezhettek annyi aláírást kórvényüknek, hogy a vidékre teljességgel nem lesz szükségük, és az „elvakított” népet ott nyugodtan reánk hagyhatják. (Derűtség a jobboldalon.)

Az önök eljárása bizony nem valami liberális eljárás. Nem liberális dolog ugyanis az, a mikor valaki, politikai ellenfeleinek kihágásainál azonnal policzájért kiabál, és a kormány segélyét igénybe venni akarja; (Nagyon jó! a jobboldalon.) s nem liberális dolognak tartom azt, ha valaki a gyülekezeti és kérvényezési jog alapján álló politikai ellenfeleknek a törvény korlátai között mozgó törekvései elé akadályokat akar útjukba gördíteni. (Nagyon helyes! a jobboldalon.) Ha önök a policziát megérő-, síteni, ha önök az egyesületi és kérvényezési jogot megszorítani akarják, – hát akkor, uraim, tegyék meg idevágó indítványait; mi azokat jóakarátulag majd bírálat alá vesszük, (Nagy derűtség.) és a mennyire politikai elveink megengedik, önök iránt a legbarátságosabb előzékenységgel fogunk viseltetni. (Derűtség a jobboldalon.)

Tehát, uraim, önök liberális elveik egy részét interpellációjukkal feladták; (Nagyon igaz! a jobboldalon.) önök tán ismét felveszik azokat, ue e pillanatban mindenestre felhagytak velük. És hát, uraim, ugyan mit értek el önök? Yalóban elmondhatjuk: „Tant de bruit pour une omelette!” Mit értek önök el? Hát, uraim, én úgy érzem, mintha önök a mi törvényünk részére szívesen meg-nem-történt-té tenék. (Nagyon igaz! a jobboldalon.) Ezzel elérték önök azt, hogy önök a mi kérvényünk részére olyan propagandát csináltak, hogy mi valóban szebben nem pingálhattuk volna azt magunknak; elérték azzal önök azt, hogy a zsidókérdés behatóan tárgyalathatott, s hogy Stöcker képviselőnek alkalma nyílt, elveit ezen ügyben kifejtienie, voltaképen ez az egész, a mit önök elérték, egyebet nem.

Ha önök azt mondják, hogy önök a királyi államkormány feleletével annyira megelégedve vannak, úgy ebben én önökkel teljesen egyetértek én is rendkívülig meg vagyok vele elégedve. én sem gondolhattam volna azt magamnak szebbnek. (Derűtség a jobboldalon.)

Most uraim, nézzük, minő okaik voltak önöknek az interpelláció benyújtására? Talán azt hitték úgy-e önök, hogy önök a királyi államkormányt egy kicsit zavarba hozzák? Hát ez nem sikerült. Azt is meg tudom magamnak psychologice magyarázni, hogyan jöttek önök az interpellációhoz. Stöcker úr már megmondta, hogy mióta Strassmann úr nem lett újra beválasztva a városi képviselő-testületbe, ezen pillanattól fogva indult meg az agitáció a zsidóellenes mozgalom ellen, ezóta haragudtak meg az urak. Hát, uraim, én azt nagyon el tudom gondolni, hogy önök nemi aggodalmakat táplálnak képviselői székeikért úgy itt mint a városi képviselőtestületben; az ilyen dolog könnyen megtörténhetik az emberrel. De uraim, én önöknek – hisz az ember ellenfeleitől legtöbbet tanulhat, – én öröknek mégis azt a tanácsot adnám, hogy, ha ismét hasonló aggodalmakat találnának érezni, – ne mutassák ki azt. (Nagyon helyes! a jobboldalon. Derűség.) Semmi sem veszi el úgy a katonának bátorságát, mint ha a vezér félelmet mutat, és semmi sem bátortalanítja el úgy a választókat, mint ha a párt vezérei félelmet mutatnak. Végzetes hiba az, uraim, egy politikai pártnál, ha azt hiszi, hogy apadó befolyását elveinek feladásával visszanyerheti. A történetem azt tanítja, hogy a befolyás újra megszerezhető, és hogy az elvek elvesznek. Ez önökkel még többször is megtörténik, ha önök olyan operációkat ismételnék, mint a milyen Hánel képviselő interpellációja. Véleményem szerint önök az által, hogy önök saját múltjukat, a mely önöket azzá tette, a mik, feladták, jövőjüket is feláldozták. A Hánel-féle interpellációval önök a fűrészt azon ágra fogták reá, a melyen önök ülnek, és ennek következményei nem fognak elmaradni. (Derűtség és bravokiáltások a jobboldalon.)

Ezen, a zsidópártot lesújtó beszéd után, ismét indítvány tétetett a vita bezárására, de ismét eredménytelenül, mire a szónokok sorában következők:

Rickert: (Zsidópajtás.) (Halljuk, halljuk! a jobboldalon.) Uraim, még mielőtt csak egy szót is szóltam volna, önök a túloldalon már azt kiáltják nekem: „Halljuk, halljuk!”

Stöcker képviselő úr beszédére az a személyes észrevételem van, hogy én nem tartozom a nyilatkozat aláíróinak azon részéhez, a mely részt vett az arany borjú körüli boszorkánytánczban. Nekem tehát jogom van Stöcker képviselő urat kérdezni, kik azok az emberek, a kik a nyilatkozatot aláírták, és a kik az arany borjú körüli boszorkánytánczban résztvettek?

Uraim, szomorú, de való, nekünk németeknek valamennyikünknek milyen megszégyenítő benyomást kell nyernünk e napok vitáitól; (Ellenmondás a jobboldalon.) nem csupán a vita módja, hanem általában a miatt, hogy egy ily vitának megtörténnie kellett. Nem tudják önök, minő megrovó nyilatkozatot közölt rólunk Európa legelső lapja a „Times”? (Ellenmondás a jobboldalon.) Igen uraim, elég szomorú, hogy a külföldön ilyeseket mondanak rólunk. (Ellenmondás a jobboldalon; helyeslés a baloldalon.)

Micsoda dolog az, hogy ezen teremben ez a szó „zsidó-polgártársak” folyvást összefüggésben említetik a becstelenséggel az üzletben és más hasonló dolgokban? Nem a mi német polgártársaink-e azok, a kik így megtámadtatnak, és nem tartják-e önök azt, szintúgy mint mi, az önök ellenében is elkövetett sértésnek? (Nem! a jobboldalon.) Ha önöknek nincsen meg ez az érzésük, azt mélyen sajnálom; de én mondhatom, hogy e napokban valóban szégyennel éreztem, (Ohó! a jobboldalon.) igen, főleg ma hogy német polgártársaink egy része, a kiknek soraiban oly férfiak vannak a kiket én legjobb barátaimnak nevezhetni büszke vagyok, ily módon megtámadtatik. (Közbekialtás.) Igen, hát nem sújtják-e önök ezen férfiakat azokat sem, a kik a mi sorainkban ülnek, ha önök folyton zsidó” uzsoráról, „zsidó” versenyről, „zsidó” erkölcstelenségről beszélnek? Uraim, a zsidók németek. (A jobboldal közbekialt: A zsidók nem németek!) Úgy?! uraim! önök azt mondják, a zsidók nem németek. Ezt én meg nem foghatom. Hát akkor mik? (Közbekialtások: zsidók!) Ja, ja, uraim, hát hiszen ez az önök álláspontja, a melyen állanak! Ezzel azonban megsértik alkotmányunkat, különösen pedig alkotmányunk szellemét, (Ellenmondás a jobboldalon.) ha önök azt mondják: a zsidók nem németek Ja, uraim, szomorú dolog, hogy az embernek itten alkotmányos viszonyaink a b c-jével kell kezdeni. (Derülség.)

Ha e vitának értéke van, – reánk nézve elég fájdalmas, – (Nevetés a jobboldalon.) az a jó mindenestre meg van benne, hogy végre világosságot hozott, és a leplet letépte azon agitációról, a melynek célja volt, egyelőre titokban működni, míg a keretek felállítottak.

Stöcker úr azt mondja, hogy az újságok tették őt azzá, a mi. Hát az önök újságai mit csinálnak mivelünk; ez áll például az önök egyik lapjában: „Étlap szombatra: „Holsteiner H á (b) n e l mit Knoblauchsauce angerichte (r) t.” (Derülség.)

Higyjék meg nekem, a mi német birodalmunk alapjai rendülhetnek meg, ha önök továbbá is így járnak el. (Bravó! a baloldalon; püsszegés a jobboldalon és a középén.)

Strosser: A túloldalon levő urak azt mondják, miként ők örülnek annak, hogy interpellációjukat beadták. Már ezen oldalról kijelentettük, hogy mi is teljes mértékben örülünk felette, és szívünkben kívánjuk önöknek, hogy jövőre is sok ilyen kitűnően jól indokolt interpellációt nyújtssanak be. Persze, Rickert képviselő hozzátette, hogy reá nézve a szombati és a mai vita kínos benyomással van, s itt szégyenkezve ül. Rickert képviselő tán azt hitte, a midőn az interpellátitót szinte aláírta, hogy azal itt tán szintoly hatást fog tenni mint a berlini városi közgyűlésen! Alaposan tévedett. Ha aztán ő azt gondolja, hogy a német nemzet nem fog velünk ezen küzdelemben jönni, akkor tán még nagyszerűbb mértékben téved, mint a hogy tévedett a ház hangulatában.

Az egész vitás kérdés nagy része abban rejlik, hogy a zsidók, amint Mommsen kifejtette, voltaképp nem lépnek be azon nemzetiségbe, a melynek körében laknak, hogy ők kosmopoliták; és ha aztán Rickert képviselő úr oly rengeteg emphasisal erősíti, hogy: a zsidók németek, hogy népünknek tagjai ha ő a „mi népünkről, a zsidó népről” beszél, – akkor ezek olyan vallomások, a melyekkel én meg vagyok elégedve, s ezek a jövőben nem egy vitás kérdést fognak megoldani?

Az urak bennünket felhívják arra, hogy valódi lelkesültséggel szálljunk sikra a zsidók mellett Már, urak, ha a keresztyénség vallási igazságának annyi megsértése és bemocskolása után, mint a mennyit a zsidók véghez vittek, ma a pálinka-hamisító Kantorowitz esete után lelkesülten kitennénk magunkat a zsidók mellett, ez annyit tenne mint – ezt a római nép történetírója, Mommsen úr bizonyára legjobban fogja tudni, – ez annyit tenne, mint a keresztyénséget felhívni arra, hogy a caidiuini szorosan keresztülmásson. (Nagyon helyes!)

Most térjünk át egyikére azon nagy stereotyp frázisoknak, a melyek a „nyilatkozatban” állanak, és a milyen frázisokkal a haladópart minden időben annyira bővelkedik, (Nagyon jó! a jobboldalon.) ama nagy hangzású, csekély tartalmú frázisok egyikére. Azt mondja ugyanis többi között a „nyilatkozat”: „Szózatunk minden pártbeli keresztyénekhez van intézve, a kik előtt a vallás a béke hirnöke; szózatunk mindazon németekhez van intézve, a kiknek nagy fejedelmeik, gondolkodók és költők eszményi öröksége szívükön fekszik.” (Derűtség. Közbekiáltás: Nagyon helyes!) Attól függ, ki mondta azt, hogy „nagyon helyes!” (Rickert közbekiált: Én!) Ah! Rickert úr! Hát én rendszerint be is szoktam bizonyítani, a mit kimondok. Tényeket fogok felhozni, s majd meglátjuk, hogy Rickert úr „nagyon helyes”-e helyén volt-e vagy sem. Én azt hiszem ugyanis, hogy ő egy történelmi bakot lőtt. (Derűtség.) Tehát utalnak bennünket nagy fejedelmeinkre. Hát ugyan, miként tekintette a dolgot II. Frigyes császár? – a kit önök mint a legnagyobb hohentaufenit, a nagy német fejedelmek közé számítanak, azon férfiú, a ki a pápaság ellen oly sokáig harczolt, s a ki ez okból önök előtt bizonyára azon nagy fejedelmek közé tartozik, a kikre a „nyilatkozat” hivatkozik. Ő azt monda: „A zsidókat ki kell zárni a közhivatalokból, (Nagyon igaz! a jobboldalon.) nehogy a felsőbbség köpönyege alatt a keresztyéneket elnyomják.” Hogy gondolkodott a dolog felett Nagy-Frigyes, önök mindnyájan tudják, és ő szinte egyik legnagyobb uralkodónk volt. Tehát a nagy fejedelmek előczipelése nem quadrál, daczára Mommsen urnák, a ki történetíró. (Derűtség.)

Már most a fejedelmek után mindjárt az idetartozó államférfiakat citálok. Ott vannak Stein és Wincke. Ezek elismert tekintélyű férfiak, és nem is éltek, mint Frigyes császár, a középkorban – a mit önök tán ellenvethetnének, – hiszen önöknek én mindent megengedek, a mit csak tudok. Ezek a legújabb kor emberei. Csak pár nappal előbb közölte egy westfáliai lap az 1826-ki westfáliai tartománygyűlés határozatait, a hol az összes tartománygyűlés egyhangúlag nagyon erélyesen nyilatkozott a zsidók emancipációja ellen. Tehát a nagy államférfiak nem állanak mind az önök részén.

Most pedig következnek nagy gondolkodóink; mert hát úgy vélem, hogy Kant és Fichte és Schopenhauer és Luther nagy gondolkodóink közé tartoznak. Kant és Fichte, valamint a többiek valamennyien pedig egészen más módon nyilatkoztak a zsidókról mint a „nyilatkozat” aláírói. Kant például ezt mondja: „A közöttünk élő palaestinaiak uzsoráskodási szellemükkel a csalásnak nem alap nélküli hírébe jöttek.” Ez persze egy a múlt század elejebeli keleti porosz volt; egy nyugati poroszt ellenben, a ki a zsidók uzsoráskodási szelleméről mit sem tud vagy nem akar tudni, Rickert úrban épen most hallottunk. (Derűtség.) Aztán hivatkoznak az

urak nagy költőinkre nagy bölcsen azonban csak egyre, Lessingre, hivatkoznak, és természetesen itten az ő „Náthán”-jára gondoltak. No hát, mikép vannak rajzolva az egyes személyek a „Náthán”-ban, Stöcker képviselőtársam már mondotta. (Dr. Hánel közbekiált: ízlés dolga!) Az én ízlésem némileg más mint; az öné, és rendszerint a mi két ízlésünk nem vág össze. (Derűtlenség.) Ezt természetesen személyemre nézve a legnagyobb szerencsének tartom; (Nagyon jó! jobbról) én nagyon sajnálnám, ha mi ketten valaha valamely téren együtt lennénk, mert akkor madara se tudnám hányadán vagyok magammal. Bármikép gondolkozók is valaki a „Bölcs Náthán” compositiójáról, daczára minden tiszteletnek és nagybecsülésnek Lessing iránt, mégis kételkedhetik abban az ember váljon ez-e az ő legjobb műve. Csak egyet akarok felhozni: ha minden zsidó olyan lenne amint Lessing „Bölcs Náthán”-ját rajzolja, akkor az emancipationális kérdés és a zsidókérdés azonnal ki volna küszöbölve a világból, s velük a leghatározottabb szövetséget köténék. A dolog azonban úgy áll, hogy Lessingen kívül van még néhány más nagy költő is, és itt az urak előtt bizonyára ismeretes dolog lesz az, miként gondolkodtak a dolog fölött Göthe, Schiller és Herder, egészen ellenkezőleg Lessing felfogásával. Kár hogy a történelemben oly jártas aláírói a „nyilatkozatának az egyes tételekben ily nevezetes baklövéseket tettek.

Hogy pedig Mommsen a történész, Treitschke és Savigny miként gondolkodnak ezen dolgokról, azt tudja mindenki, s Treitschke, Mommsen és Savigny ugyancsak az újabb korból való férfiak. Ugyanaz a Mommsen, aki csudálatos módon a Kantorowitz-addrésse-t szinte aláírja, ugyanaz az ember azt mondja, hogy a zsidók tulajdonkép egyetlenegy nemzetbe se tudták beilleszteni magukat, hogy ők a szó legteljesebb értelmében kosmopoliták. Római történetének harmadik kötetében nemcsak azt mondja, hogy a zsidók a római birodalomban kosmopoliták voltak, hanem a zsidók, a mint voltak és még ma is a milyenek, minden nemzetre nézve szétbontó működésűeknek jellemeztetnek. No hát akkor tán csak nem lesz az ember olyan „rendkívüli érzéketlen”, ha a zsidók teljes emancipációját illetőleg mégis némi aggályokat táplál, ha még maga Mommsen is úgy jellemzi őket, mint a kik saját nemzetére nézve szétbontó működést fejtenek ki. Szótbontatni pedig nem szívesen engedjük magunkat, s ez ellen védelmezzük magunkat.

Az interpelláció utalt az agitációra. E mellett természetesen kiválólag Stöcker képviselőtársunkra gondoltak. Tegnapelőtt itten egy képviselőtársam beszélte nekem, mikép neki egy szomszédos kerületi főnök mondotta, hogy az ő kerületi székvárosában mindeddig nagy nyugalom volt; azonban odajött Stöcker udvari prédikátor, és azóta a lakosságban nem csekély nyugtalanság támadott. Ezt én is elhiszem, és nagyon jónak tartom. A sír csendje sehol sem ér semmit, és ama mondást, hogy: „A nyugalom a polgár első kötelessége,” önök maguk elégszer perhorrescálták. Ha a dúlás, rombolás, a belső feloszlás szellemei annyira működnek minden oldalról ellenünk, akkor minden becsületes embernek kötelessége, saját részéről meg a nyugvó, lethargikus, lomha elemeket ébreszteni. Alvó szellemekkel a veszély ellenében semmit se lehet tenni, s azért én azt egy áldott munkának tartom, hogy épen a mi időnkben a férfiak egész serege áll ki síkra ezen romboló elemek leküzdésére.

Ha a zsidók azt akarják, hogy tisztességesen bánjanak el velük, a kisebbséggel, akkor viseljék magukat népünk 85/86 résznyi nagy többségével szemben illó és helyes módon. Minek nevezi el például a „Börsenkourier” Stöcker képviselőt? Azt mondja, hogy ő a „sörgőz rkapsodja”, és beszélt utóbb a „Lump Stöcker”-ről. Tisztességes eljárás e ez egy ellenféllel szemben? Én úgy hinném, hogy mindenki, a ki még a legélesebben egymással szemben álló pártoknak is csak egy kicsit is tisztességes küzdelme mellett van, kell, hogy ilyesmit elítéljen, és bizonyára nem hoz a zsidóknak semmi előnyt, ha ők ily módon folytatják küzdelmüket népünk érdemteljes férfiai ellen. Nem akarok azon másik fegyverről beszélni, a mely abból áll, hogy rengeteg tömeg névtelen levél érkezik hozzá, telve a legaljasabb piszkolódásokkal. Ez velem is megtörtént egyszer, a midőn beszédemben egy közmondást találtam véletlenül idézni, a melyben a „zsidóiskola” szó is benne van; csakúgy özönlöttek az ilyenféle piszkolódo anonyim levelek. Úgy látszik, a zsidóknak mániájuk ilyen levelezőlapokat küldözgetni; a postapénztár érdekében ezen mindenestre csak örülni lehet, mert ez legalább mindannyiszor öt fillért vesz be. (Richter közbekiált: Nekem is küldenek ilyen levelezőlapokat az önök emberei!) Én nagyon örülnék, ha kitudnánk az ilyen csirkefogókat (Nagy derűtség.) A zsidók eljárásának jellemzéséül már felhozott itten, miként írt egy ízben egyik zsidólap, a főrendiház helyiségében Berlinben összegyűlt országos zsinatról, hogy t. i. egy bizonyos zsidó újság nem átalotta azt a becstelen kijelentést tömni, miként „a főrendiház üléstermét desinficiálni, kifüstölni kellene.” (Pfu! jobbról.) Már most például uraim, ha, teszem föl, holnap a „Reichsbote vagy a „Preussische Zeitung” azt találná írni, miként „tekintve a zsidók nagy számát, a kik ma e ház karzatát eltöltik, – üléstermünket ki kellene füstölni, hogy a zsidószag eltávolíthatassék”: nem fognák-e önök ezt, és pedig joggal, páratlan infámianak kijelenteni? (Richter képviselő közbekiált.) Richter képviselő úr, ön ne corrigálgasson engemet, ezt már önnek az elnök úr egy párszor megmondta, önnek most hallgatás a dolga (Derűtség.) Hogy ilyesmi sértő dolog, azt azonnal meglátják és érzik a zsidók. De nem gondolják-e meg önök, hogy az egyház legfőbb méltóságai és velük az ország összes evangélikus hívei szinte sértve érzik magukat az ilyen eljárás által? A mit nem akarsz, hogy tegyenek neked, ne tedd másnak. És még csak e napokban is a Mosse (Moses) zsidó „Montagsblatt”-ja miként csoportosította a kulturkampf barátait és ellenségeit. „Egyik részen Leasing, másik részen a söpredék”! Tehát mindenki, a ki nem akar kulturkampfot és nem tart Lessinggel, az: söpredék! S a Kantorowitz-ügyben is, a melyben azt hihette volna az ember, hogy a „nyilatkozat” aláíróit, a haladópartiatkat és minden tisztességes zsidót az epe előnti, – egyetlenegy rosszáié vagy kárhoztató szót sem hallattunk Kantorowitz ellen, hanem igenis ellenkezőleg ékteleu lár-mát csaptak a két bántalmazott tanár ellen.

Ha Rickert Képviselő úr a számos zsidó uzsorásról semmit sem tud, akkor ki kell jelentenem, hogy ő ritka elfogulatlansággal halad tova a kor tüneményei között, s csudálkozom a fölött, hogy ő mint politikus a mi sorainkban ül, holott a politikusnak feladata rendszerint a jelenkor ügyeivel vesződni. Ott vannak továbbá azok a szédelgő börzeoperációk, az egész szédelgő börze-ügy, a melyet illetőleg határozottan kívánom, hogy annak forrásai a törvényhozás útján is mindenütt bedugassanak,

nevezetesen, hogy ama pusztá színlelt adás-vételeknek, amelyek sokféle-kép a legkárosabb módon hatnak az élelmiszerek s egyéb szükségletek árára, útja bevágassék. Ebben kiváló mértékben zsidók a részeseek. Nézenek csak önök körül a börzén, s már a külső benyomás meg fogja önöknek mondani hogy kik vannak ottan $\frac{9}{10}$ -ed részben képviselve.

A gründer korszakban – itt Lasker képviselő úrról fogok beszélni, – ennek úgy akkor mint ma önök valami nagy érdemül rótták és róják fel hogy akkor a gründeriség ellen frontot csinált. De nem kellett volna neki csak megkezdenie a dolgot, és mi közülünk négyet vagy ötöt kikundisznia hanem tovább kellett volna neki mennie saját hitsorsosaira, a kik a gründereknek 90 százalékát képezték. Ekkor aztán még nagyobb hálával lettünk volna irányában. Ezt azonban Lasker úr nem tette. (Nagyon helyes! a jobboldalon.)

Egyik nagy sérelem, a melyet népünk a zsidóktól szenved, a földbirtok-elharácsolás. Jóságokat vesznek, nem azért, hogy gazdálkodjanak rajtuk, hanem hogy azokat feldarabolják, és a rajtuk levő nyomorult zseléleket újra teljesen körmeik közé kaparintsák, mígnem azok mint kiszítt narancs dobatnak el. (Nagyon helyes! a jobboldalon.)

A zsidóság összeletéből származó legsúlyosabb sérelmek egyike azonban: az egész földgömb valamennyi zsidójának roppant szoros összetartása akkor is, ha nagy inánczoperációkról van szó; itt tűnik fel kiáltóan az ő kosmopolitismusuk, mint Mommsen is már kiemelte; itt én Mommsennel a történésszel egy és ugyanazon téren állok. Már az 18²⁷-ki „Kirchenzeitung” figyelmeztetett arra, hogy, ha egy portugál zsidó és egy germán-német háborúba keverednének egymással, és egy német zsidó vetődne oda, ez rögtön a németet ütné, és portugali hitsorsosának segítene. Ilyen a zsidók szoros összetartása. Én beismerem, hogy úgy a hit mint a nemzetiség magasztos testvéresítő fogalmak, de ez a szoros, benső összefüggés, lassankint készpénztökéinknek oly roppant tömegeit juttatta a zsidó bankárházak kezeibe, hogy ez korunknak egyik legaggasztóbb jelensége, a mely mélyen belenyúl az élet minden politikai és szociális kérdéseibe. Az országban levő bankárüzleteinknek mintegy 90%-ka zsidó polgártársaink kezeiben van, és a birodalmi bank kiknek szolgált kiválólag előnyükre? holott ezen intézménynek, jövedelmeivel együtt tulajdonképp egyedül a birodalom javára kellett volna szolgálnia, mert, hogy papírtól pénz csináltassék, az mindig csak az államnak egyik felségjoga. S itt is 5 keresztyén mellett 95 zsidó ül a birodalmi bankban.

Ha aztán ezen hatalmasan felduzzadt pénzhatalom folytán, mai hírlapjaink nagy része zsidó kezekben van, s ez a már jelzett szellemben küzdelmét a keresztyénség és a német természet és jelleg ellen folytatja, ez egy oly jelenség, a melyet mi mélyen fájlalunk, s a mely bajt mi orvosolni akarunk.

Szóljunk-e az aranyvaluta behozataláról s annak hatásáról, (Nevetés balfelől.) és mi lett amellet azon 90 millióból... (Nyugtalanság.) Igen, uraim, önök tudják azt, hogy a királyi kormány biztosan e házban kijelentette nekünk, hogy az aranyvaluta behozatala folytán az állam 90 millió marcot veszített Ebből 89 millió a zsidók kezei között ragadt.

Panaszkodnak önök, hogy mi egy évezred óta a zsidókat a szükséghez képest agyonvertük. Igaz, voltak a századok folyamában általam hátafórtottan kárhozott zsidóüldözések. De már azon egész korszakon át

folytonos volt a panasz, hogy a zsidók már azon időben, uzsoráskodásuk és a nemzet minden pénzkincseinek magukhoz ragadása miatt, a többi lakosság gyűlöletét vonták magukra.

Hallottuk sokszor magasztaltani a zsidók vitézségét szabadságháborúinkban, s kedvüket a hazáért meghalni. Hivatalosan kiderített azonban, hogy a szabadságharcokban részt vett zsidók száma bámulatos esékély volt az ország összlakosságával való számarányukhoz képest. Én e tárgygyal nagyon behatóan foglalkozom, s a szabadságháborúk részletes leírásainak egész sorát áttanulmányoztam, de a zsidók ama nagy hősteteiről sehoh sem olvastam.

Van azonban egy más csatatér, a melyen a zsidók rendkívüli nagy vitézséget s buzgalmat fejtenek ki minden ellenfelük lemészárlásában. Ez a csatatér a börze, (Derűlség.) Itt mindennap egy egész porció embert mészárolnak le, és a börze pénzügyi hullái, a melyek ott évenként felhalmozódnak, túltesznek azon halottak és sebesűltek számán, a melyek összes háborúinkban, a szabadságharcok óta, csak voltak. (Nagyon helyes! Derűlség.)

Most következik, uraim, utolsó szavam. (Mozgás.) Tegyük meg részűnkéről minden lehető, hogy a kárhohzatott bajok ellen, melyek a zsidó nép nagy részével összenőve vannak, közösen küzdjűnk. Akkor a béke magától megjön. (Élűnk bravó!)

Strosser beszéde után ismét indítvány tétetett a zárlatra, de ez elvettetésűn,

Dr. Virchow, zsidópajtás képviselő másod ízben emel szót, és pedig ezűttal a sokat emlegetett Kantorowitz pálinkahamisító és verekedő zsidó becsűletének megvédésére; mire aztán

Báró Minnigerode a hivatalos irományokból való idézetekkel bebizonyítja, hogy az ipari hatóság által „irreális eljárás” és a benedictinerliqueur nem kevesebb mint nyolcz különbözű áru-védjegyeinek megahamisítása által „illoyális módon” vitt üzlete miatt, – a mely eljárása egy „solid üzletemberhez nem méltó,” – elítűlt Kantorowitz éppenséggel nem kóser subjectum.

Erre aztán a nagy izgatottság közt lefolyt két napi vita bezárattott, s most következett az éles személyes felszólalások hosszú sora. Felszólaltak pedig személyes kérdésben: Dr. Virchow báró Minmgerode ellen, Dr. Eranz Richter ellen, Bachem Rickert ellen, Dr. Langerhans Strosser ellen, Strosser Dr. Virchow és Dr. Langerhans ellen, Stöcker Rickert és Richter ellen, a nevetés miatt lehuogatott Dirichlet Bachem ellen, Hobercht Stöcker ellen, Richter Dr Franz ellen, Dr. Yirchow Stöcker ellen, R.ckert Stöcker ellen, Stöcker Dr. Yirchow és Rickert ellen, Loewe Stöcker ellen, és Dr. Virchow újra Stöcker ellen.

Ezen személyes felszólalások közül csupán a következűk bírnak kiválóbb érdekekkel, annyival is inkább, mert azok a képviselőház későbbi tárgyalásainál újra meg újra felmerűlt további zsidó viták kiindulási pontjául szolgálLtak.

Stöcker: Rickert és Richter képviselő urak felszöllítottak engem, Nevezűm meg azok neveit, a kikre a „nyilatkozat” aláírói $\frac{1}{4}$ -részének mint gründereknek említésénél, gondoltam. Én uraim készen vagyok, itt e házban minden egyes urnák, a ki hozzám jön, sőt többeknek is, azonnal teljes értesítést adni; (Nyugtalanás a baloldalon.) elvárom aztán a czá-

mint száz év előtt történt. S ezen kívül, Lessing „Bölcs Náthán”-ja lényegileg nem zsidó, a keresztyének benne nem keresztyén jellemek, a mohamedán nem mohamedán jellem. (Élénk helyeslés a jobboldalon.) Sajnálom, hogy ezen nyilatkozatot néhány tudós is aláírta, a kik ezzel egész tudományos múltjukat meghazudtolták. (Ellenmondás és nevetés a baloldalon.) Mommsen tanár az izraelita népet „a nemzeti decompositió vagyis feloszlás elemének” nevezi; ő nem mondhatja, hogy ugyanazon elem nálunk egyszerre a német törzsszel való hű összhangot helyreállíthatja. Ez teljes lehetetlen. Hátha még azt is látjuk, hogy ama zsidóbarát-nyilatkozat aláíróinak több mint egy negyedrésze olyanokból áll, a kik az 1873-ik és 1874-ik évek alapítási szédelgésében egyszer, kétszer, háromszor ötször, egy tucatszor részt vettek az aranyborjú körül való ama boszorkánytánczban! (Ohó! Neveket felhozni! balról.) A nevek a sajtóban felemlítetni fognak. (Közbekiáltások a baloldalon: Nem, itten!) Óvakodni fogok. De megnevezhetem őket önöknek, arról nyugodtan lehetnek önök. (Nyugtalanóság. Közbekiáltások.)

Elnök: Uraim! Csendet kérek. Csak egyet illet meg a szólás. (Derűtség.)

Stöcker: Beszédemnek végére értem. Az, a mit én a német nép nevében, a kézműves, a földműves nevében, a kik keserű szükségükben oly gyakran hozzánk fordulnak, követelek, az valóban az egyenlő nap a versenyben. Nem titkolhatjuk el magunk előtt uraim azt, hogy a zsidóságnak mint pénzügyi, kereskedelmi s ipari hatalomnak nálunk sociális tekintetben mélyreható és, úgy hiszem, nem üdvös jelentősége van; a túlhajtott versenynek elvét nagyban s egyesekben alkalmazva, oda viszi a dolgokat, hogy a napszámok Németországban oly alacsonyok lesznek éa maradnak, amint azok jelenleg.

Másodszor, a túlhajtott börzespeculáció által üzleti életünk folyton azon veszély által fény égettetik, hogy egyik krízisből a másikba rohanjon, s ezer meg ezer munkást, a mint ezt itt Berlinben rémületünkre láttuk, kenyértelessé tegyen és a megsemmisülés örvényébe taszítson. Én, uraim, azon nyomásban, a melyet a zsidóság földbirtokra, kereskedelemre s iparra gyakorol, a sociális kérdés élesbbé váltának egyik okát látom. (Bravó! a jobboldalon. Nagyon helyes!) Mi senkinek sem adhatjuk meg azt a privilégiumot, hogy népünk nagy többsége ellen ipari és szellemi tekintetben úgy léphessen fel mint ezt a zsidó kisebbség teszi. Uraim, a ki szelet vet, vihart arat, és ha a vihar jöni talál, nem a kis minoritásnak, hanem nemzetünk nagy tömegének kell azt kiállnia. Ezen nagy tömegben egészséges erkölcsi, vallási és gazdasági nézeteket kell kelteni, és ez a mi feladatunk, és a mit mi egész szorgalommal teszünk és sürgetünk az, hogy népünk élve maradjon. (Bravó! a jobboldalon.) A minap itt egy szomszédos járásban egy halott hullája találtatott. Megvizsgálták, és a vizsgálatnál jelen volt egy zsidó járási orvos, egy zsidó seborvos, egy zsidó járásbíró meg egy zsidó segéd bíró, – egyedül csak a hulla volt német. (Nagy derűtség.) Mi nem óhajtjuk, uraim, hogy ez legyen a sorsa Berlinnek, ez legyen a sorsuk a nagy városoknak; mi népünket életben akarjuk tartani a valóságos életerők által; és legyenek meggyőződve önök, hogy ezen kísérletnél népünk mi mögöttünk fog állani. (Bravó! a jobboldalon; püsszegés a baloldalon.)

Hangok a vidékről.

– Nyílt levelek a szerkesztőhöz. –

Beregh-megye.

(Szomorú állapotok.) A ki meg akar győződni arról, hogy Izrael fiai csakugyan az egész világot sajátjuknak és a nem-zsidó birto-
kosokat csupán bitorlóknak tekintik, jöjjön Beregh-megyébe; mihelyt meglátta az itteni zsidó gazdálkodást, legkisebb kétsége sem marad fen
többé a felől, hogy ez csakugyan a zsidóság egy sarkalatos tana; mert
saját szemével fogja látni, hogyan respectálja az itteni zsidóság e tant,
és hogyan igyekszik annak érvényt szerezni.

Ha pedig zsidó polgártársaink in principio az egész világot saját-
juknak tartják, és ezen elv szerint működnek és élnek: akkor senki sem fog
csodálkozni azon, hogy a nép, mely közé ezen tant valló pióczák
befészkeltek magukat, vész és pusztul, ők maguk pedig erősödnek és
gazdagodnak, és ma-holnap tökéletesen érvényt szereznek tanjuknak;
elnyelik a nép vagyonát és magát a népet. És lehet-e ez másképen?
Hisz a keresztényt a lopástól, csalástól, az idegen vagyon bárminemű igaz-
ságtalan elsajátításától nemcsak a törvény, de saját lelkiismerete is visz-
szatartja; a zsidó ellenben csak arra figyel, hogy rajta ne csípjék, hogy
az igazságszolgáltatás kezébe ne kerüljön; titokban pedig mindent kézre
kerít, mindent elsajátít, igazságosan-e vagy nem, arra nem gondol, lelki-
ismeretétől vissza nem retten, hisz ez azt sugallja neki, szerezzen meg
mindent, mert hisz csak a sajátját szerzi meg, minthogy az egész
világ az övé, keresztény pedig csak bitorlója az ő jószágának. – Kér-
dem tehát, lehetséges-e, hogy a keresztény az ilyen felfogású rablóban-
dával, bárminemű dologban kiállja a versenyt?

Míg nem volt meg a zsidó-emancipáció, a keresztények némiképen
ellensúlyozhatták a zsidóság mindent elnyelni akaró törekvéseit, a törvény
segítségökre volt; most azonban, midőn a zsidó mindazon jogokkal fei
van ruházva, melyekkel a keresztény, az utóbbinak okvetlenül pusztul-
nia kell.

Beregh-megye felvidéke már is egészen az Izrael fiai markába
jutott: a szarvasmarha, melyet láthatni itt, majdnem kizárólagosan a
zsidóké, zsidóké minden jóra való föld, zsidóké mindennemű üzlet és ke-
reskedés, zsidóké mindenféle bérlet, zsidóké a földműves nép, a mely
fülig adós nekik, és a melyet még csupán csak kiszámításból és haszon-
lelésből túrnek telkeiken, honnan a legkönnyűbb módon kiűzhetnék.

He nézzünk szét, hogyan érvényesítették Beregh-megyében a zsi-
dók annyira azon elvet, mely szerint minden, a mi van az ég alatt, az
övék; hogyan ragadták kapzsi kezeikhez a nép véres verítékét, a vagyont.

A példák legvilágosabb fényt fognak deríteni ezen ügyre.

Minthogy a zsidók Beregh-megyében a kereskedést, a bérleteket,
az üzleteket, az idevaló lakosok lassú természete és gondatlan jelleme
folytán, kivétel nélkül kézhez ragadták, természetes, hogy itt a pénz
is az ő kezeikben összpontosult; és mert a pénz náluk van, ő nekik lehet
legjobban a nép szorult helyzetét: az ínséget, elemi csapásokat, a külön-
féle executionális alkalmakat sat. kizsákmányolni. – A szegény em-
ber megszorul, exequálják, vagy pedig nem jut kenyere, neje, öt-hat
apró gyermeke éhezik. Hová forduljon? – legtöbbször a zsidóhoz,

mert hisz ennek saját érdekében áll segíteni rajta. A zsidó ad pénzt vagy életet, természetesen borzasztó kamatra, (a 40% nálunk a legközségesebb dolog, és ez a kamat-törvény megalkotása után is ép úgy praxisban van mint azelőtt,) – azután vár, nem kéri a pénzt, csak egy év lefolyása után kezdi kérni az adósság visszafizetését; de a kikölcsönzött összes: akkor már háromszor annyi. A szegény ember, ki rendesen nem számító vonakodik a hatványra emelt követelést megfizetni, miből per keletkezik a követelés megítéltetik, mert a zsidó előre kitudja azt csinálni hogy az igazság látszata az övé legyen, – hozzá járulnak a borzasztó perköltségek, és – és – a szegény embert kiűzik telkéből, melyet a zsidó foglal el. Íme egy példa:

T. Fedor, d . . . i lakos vásárolt M. Ábris sz . . . i zsidótól 2 frt 40 krig: 12 font sót, 3 czipót és egy pár bocskort, értetődik hitelbe; három év eltelte után M. Abris már 20 forintot követelt tőle. T. Fedor nem akart ilyen összeget fizetni, – a dolog perre került, és a vége az lett hogy a szegény ember telke dobra került; vevő nem volt más csak maga a felperes, a ki meg is vette a telket, természetesen potom áron.

Igen sokszor megtörténik nálunk, hogy az ilyen pénz-kikölcsönzésnél a zsidó egy bizonyos darab földet, többnyire kaszálót alkuszik ki magának kamat fejében, úgy, hogy azt addig használni fogja, míg a tőke vissza nem fizettetik. A földet a zsidó ilyenkor többnyire nem maga műveli, hanem rendesen azon embernek adja felébe vagy harmadába, kinek pénzt kölcsönzött; ő maga nem szeret fáradni, arravaló a goj, – de miért is fáradna, hisz könnyebb a tiszta hasznot beszedni. Elképzelhetni, minő óriás módon szaporodik az ilyen kamat mellett pénze! Több esetet tudnék felmutatni, hol a zsidó 10-20 forint után, évenként 5-10 szeker szénát kap, – és a tőke mindig a régi marad. Minő égbe kiáltó csalás ez!

Beregh-megye felvidékén általánosan bevett szokás, marhát felébe nevelni. Történik pedig ez a következő módon: a borjút megbecsülik, mennyit ér; akkor aztán odaadják valami szegény embernek felnevelés végett. Mikor a borjú felnőtt, eladják; a tulajdonos kiveszi a kapott pénzből azon árt, melyben volt a borjú azon időben, mikor felnevelés végett átadatott; azon a pénzen pedig, mely felnevelés által szaporodott rajta, feleznek a nevelővel. A tulajdonosok, kik marhájukat vidékünkön ekképen felébe neveltetni szokták, jelenleg majd kizárólagosan zsidók. Fel tudják pedig ők használni ezen szokást, részint, hogy pénzöket biztos helyen elhelyezzék, részint pedig hogy azt a hatvány módjára növezzék. A zsidó vásár alkalmával vesz egy pár tulkot például 60 forinton, azt átadja a szegény embernek nevelés végett, de egyúttal kölcsönöz neki húsz forintot, természetesen 40 perczentre. A tulkok nőnek, de a zsidó kamatja is nő. Időközben ad a zsidó az ilyen embernek pálinkát, dohányt, czipót, bocskort, és más effélét. Végre három év múlva eladják a tulkot és kapnak érte 200 forintot. Ez összegből kivesz a zsidó 60 forintot, mert annyit ért a tulkok, mikor felnevelés végett átadatott a szegény embernek; 140 forinton pedig feleznek. A szegény embernek jutna tehát nevelésért 70 forint; de a tulkok átvételekor kapott 20 forintot, – ennek három évi kamatja 24 forint, só, dohány, pálinka, bocskorert adós 36 forinttal, ez pedig összesen 80 forint. A szegény ember csak elbámul, a mikor a zsidó kirecsitálja neki mindezeket

és kijelenti, hogy a felnevelésért most nem kap semmit, és még a zsidónak adósa marad 10 forinttal. Ezen praxis oly annyira meggyökerezett vidékünkön, hogy itt majd minden marha, a mit az ember lát, a zsidóké.

De lássunk még egynéhány módot, mely szerint Izrael fiai „saját ősi vagyónukat” vidékünkön kézhez keríteni igyekezzenek.

Őszkor a zsidók potom áron szedik be a pénztelen néptől az élelmi szereket. Itten sőt, bocskort, rongy szalagokat, tüt, mindent és mindent kukoriczáért, tojásért és más élelmi szerekért vásárol összel a szegény nép. Egy véka tengerit forintjával sem akarnak számítani a zsidók összel, holott piaczi ára 1 frt. 50 kr – 2 frt; de következik a tavasz, akkor bezzeg a zsidó kukoriczája drága, egy vékáért elkér kétszer háromszor annyit, mint a mennyiért ő vette. És ők őszkor rendesen vásárolnak, tavaszkor pedig árulják az élelmi cikkekét.

Földjeiket a zsidók úgyszólván ingyen műveltetik, gyakran 1 font sóért, egy kis dohányért, egy fél liter pálinkáért, mit keresztelőre vett, s egy egész napot dolgozik nekik a földműves, – néha fizetnek is: 16-20 krt. egy napi munkáért; a szegény megy, dolgozik, és végre azt veszi észre, hogy az a 16 kr, melyért egész napon át fáradott, még eleségre is kevés.

Hát a korcsmatartásnál, szesz mérésnél mennyi égbekiáltó csalás üzetik! A zsidó korcsmáros pálinkájával magához édesgeti az embereket, itt felényire vagy három-negyedrésznyire vízzel kevert moslékkal itatja őket, elfogad kukoriczát, paszulyt, ruhadarabot, vásznat, szénát, tyúkot, tojást sat. pálinkáért, leitatja embereit, és akkor alkuszik, számol, irat kötelezvényeket és behálózza az együgyű embert, és tönkre teszi. Igen szépen illusztrálja a zsidók emez eljárását a következő eset. – Ifj. H... (Iván, d... i lakos, adósa volt M. Jankel sztr... i zsidó korcsmárosnak 70 forinttal, értetődik pálinkáért. A zsidó, – mert ifj. H. Iván tökéletesen tönkre jutott, – azon gondolkozott, mi módon lehetne biztosítani pénzét, mely ide s tova már veszendőben volt. Egy szép napon M. Jankel magához csalja az öregebb H... Ivánt, az említett adós, ifj. H... Iván nagybátyját, kinek nevére osztatlan állapotban volt betelekkönyvezve unokaöcsse birtoka is, – megkínálja egy kis bregyónesz-szel, és mikor látja, hogy az öreg már jóformán becsípett, kérni kezdi: engedné meg öcscsének 70 forintnyi adósságát ez utóbbi birtokrészére betábláztatni. – „Miért ne?!” szölt a mánoros fejű öreg, hisz én rendelkezhetem unokaöcsém birtokrészével, ha ő nem ellenzi, táblázd be; csak az én saját birtok-részemnek ne legyen semmi bántódása.” Nem kellett több, a zsidó mindjárt kötvényt irat, és betábláztatja a 70 forintot az egész osztatlan birtokra. Pár év múlva meghal az öregebb II. Iván. M. Jankel beállít ekkor ennek elmaradt özvegyéhez és 130 forintot követel tőle, – „mert, úgymond, meghalt férjed nekem adósom volt.” Hiába szabadkozik az özvegy, hiába hivatkozik az egész falura, hogy férjének soha semmiféle ügye nem volt M. Jankellel, – a dolog perre kerül, 's a zsidónak megítélik az esküt! Miért ne esküdnék meg, hisz talmud szerint nem csak II. Iván összes vagyona, hanem az egész világ az övé; a z s i d ó m e g e s k ü s z i k, és már executiót készül vinni az özvegy nejére, – ekkor találkoznak emberek, kik jelen voltak az öreg H. Ivánok M. Jankellel történt alkudozásánál, és bizonyítani kezdik, hogy öreg

H. Iván soha egy fillérrel sem volt adósa M. Jankelnek, és hogy csak öcsének részecskéjére engedte meg a betáblázást, a zsidó pedig a helyett, hogy először H. Iván birtokrészét ennek nevére iratta volna, és csak e részre eszközölte volna a betáblázást, jónak látta pénzét az egész telekre betábláztatni. A zsidót mint hamis esküvőt most kriminális perbe fogják; – mire az egész ügy valami csudálatos módon félbeszakad elsimíttatik; valószínűleg azért, mert az özvegy nem bírván tovább a költségeket, kénytelen az ügyet abbahagyni. (A bűnvádi ügyek hivatalból vitetnek; máshol van tehát a dolog bibéje! – Szerk.) Most az özvegy békében van ugyan, de nem tudni meddig.

Gazdálkodásukkal már annyira mentek megyénkben a zsidók, hogy a kétségbeesett nép a végső eszközökhöz kezd nyúlni, hogy szabadulhasson tőlük. Különös eset adta elő magát a minap Szászóka községben. Ugyanis egy Konevics nevű ottani lakos sokáig azon törte a fejét, mi módon szabadíthatná meg községét a zsidó-pióczáktól; végre azon gondolatra jött, hogy ő bizony egy ágyúlovással mind az Ábrahám kebelébe fogja küldeni őket. Konevics valaha tüzér volt a hadseregnél, és valószínűleg onnét vette eredeti eszméjét. Elment tehát az erdőbe, és sok fáradsággal egy fa-ágyút rögtönzött; ezen ágyura erős abroncsokat vert, megtöltötte erősen löporral, és golyó helyett sok mindenféle vasdarabokat tett bele, hogy a falu minden zsidájának jusson belőlük. Egy este, midőn a zsidók imára gyűltek össze, egy szilvafára helyezte, és gyűlhelyök ablakának irányozta az eredeti ucháciust. Midőn evvel készen volt, taplót gyújtott és odaillesztette a gyúlyukra. A jámbor azt hitte, hogy rögtönzött ágyúja akkorát fog löni, hogy falujának minden zsidaja halva marad tőle. Egyszer csak egy eget földet megrázkódtató durranás hallatszik, – de a nagy mennyiségű lőpor szétveti a gyenge faágyút, és a sok mindenféle vasdarab alig töri be az ablakot. A zsidóknak a rémülélen kívül nem lett egyéb bajuk. A tettes Konevicsot persze elfogták, és midőn a járásbíróshoz kísérni kezdték, e szavakat intézte faluja zsidaihoz: „Jól imádkoztatok zsidók, hogy vissza ne kerüljek, mert csak addig éltek, míg vissza nem tértek!”

Végső elkeseredésről tanúskodik az, midőn a lakosok a zsidóság ellenében ily eszközökhöz nyúlnak! (Hanem azért az ilyen szörnyű állapotokra nincs egy szavuk újságainknak, nincs egy szavuk a bereghmegyei képviselő uraknak! – Szerk.)

Nógrádmegye.

T. szerkesztő úr! – Egy kis illusztrációval legyen szabad szolgálnom azon vele született kapzsiságáról még az előkelőbb zsidónak is, a mely, mint szeg a zsákból, mindannyiszor kiüti magát, ha alkalom van rá, a legnyilvánosabb szégyennel is.

A múlt nyár folytán egy, se nem orthodox, se nem reformált zsidó úgy látszik, ilyen a legkártékonyabb, – (Mind egyformán kártékony biz az – Szerk.) piszkos pört indított a saját falubeli pártfogója, „barátja, komája (!), mindennapi jó cimborája: egy keresztény közbirtokos ellen. (Ez az úri emberis megemlegetni fogja tehát a „zsidóbarátságot.” – Szerk.) A pör tárgyát ki nem egyenlített számlák képezték. A zsidó még ügyvédet sem kapott a legközelebbi városban, mivel köztudomású volt s

al- és felperes őszintének nevezett barátsága. Hanem az első fórumon megbukott felperes uram, s bizonyosan megbukik főlebb is. Ezen körülmény bizonyos kiválásokat hozott létre a községben. A sorakozás mindenestre a zsidó ellen nyilatkozott, aki is ezért egyeseken ostoba boszút akart állni, a kevélység, mely épen a zsidót nem illeti meg, nem hagyván neki békét, a schmutzigság pedig természet szerént fölülkerekedvén. Már csak a lelkész volt hátra, ki eddig semlegesen tartotta magát, de a zsidó üzelmeket mindannyiszor elítélte, a korcsmaajtót isteni szolgálat alatt bezáratta, a pálinkásaiért levont testi ruhát az illetőknek visszaadatta, a talált s általa potom áron megvett jószágot követelte, a hamis mértékeket megvizsgáltatta stb. Mindazáltal zsidó uram annyi bizalommal volt a lelkész iránt, hogy már a többi földbirtokostól többszörös vakmerősége által, gabona-termését a lelkésznek ajánlá föl elgépeltetés végett, aminthogy annak egyes nemeit a lelkész szérűjére is hordatta össze 6% rész fejében. A gabona igen jó időben becsületesen elcsépelte, a rész kiadására került a dolog. S mi történik? A zsidó a részt a rostaaljából külön rostáltatván, mikor a szekérre kellett rakni, – már egészen este, – úgy össze tudta keverni a zsákokat szemtől szemben, a munkások jelenlétében, hogy a szegény lelkésznek bér fejében nem adott egyebet ocsúnál. Ide járult még azon határtalan szemtelenség, hogy egyik munkás gabonabérét is ezen szemézből akarta kiadni, s ez vezetett a büntény felfedezésére.

Ha ezt ily nyilvánosan, ily „renommirt” zsidó teszi, kinek egész terjedelmes családja ugyanezen községben gazdagodott meg, kinek, – köztünk mondva, – rövid négy öt év alatt faluhelyen hat-hétezer künn levő korcsma-követelése van; ha ezt olyan zsidó teszi, kinél már casino volt, ki „polgártársának „tiszteltetik,” ki nemcsak italt mér, de vegyes kereskedést is űz: mily irtózatos visszaéléseket gyakorolhat ilyen ember a kezei közé kaparított befolyással a szegény nép végső nyomorúságára! Akinek már nemcsak dupla krétája, nemcsak hamis mértéke, de valóban kártékony italai s kereskedelmi czikkei vannak az elámított nép tönkrejuttatására.

Lássuk még egy példáját a „hazafias” zsidó gazdálkodásnak. Hiteles írásbeli bizonyítvánnyal igazolhatjuk, hogy a fentebbi jakhecz számláit mikép szokta kiállítani. Először kiad egyszerűen – napi adatok szerint utalványok után – egy kimerítő számlát. Ez azonban véletlenül eltéved, de később ismét előkerül, miközben kiadatott egy másik számla, de már tetemesebb szaporítással. Ilyen s hasonló „intelligens” manipulációk mellett párolognak el kicsinyben a magyar ember ősi javai. S ki emészti ezeket föl? – a minden ellenőrzés nélkül garázdálkodó lelketlen zsidó.

Fájdalom! hogy napjainkban, midőn az összes kulturális viszonyoknak emelkedniök kellene, ily alávalóságokat kell följegyezni a közműveltség, az igazság- és becsületérzet legnagyobb gyalázatára. De ismerje meg a világ, üdvös előhaladása és végső veszedelme tényezőit! Még most legnagyobb részt csak papiroson vitattatnak meg az égető kérdések. De el fog jönni az idő, mikor az eszmék lángokban fognak kitörni, hogy minden ilyen alattomos gazságot elsöpörjenek a föld színéről.

Távol legyen tőlünk a gondolat is, hogy elkeseredett gyűlöletet akarunk terjeszteni. De minden népfaj ébredjen a kölcsönös emberbaráti szentet öntudatára, melyet a kereszténység őriz. Török, tatár pusztította szegény magyar hazánkat, már a zsidó csak ne szívja ki ereiből az utolsó cseppvért. Étélünket, italunkat szabad önkényök szerént árulják, hami-

sítják, mérgezik országra szóló nagy haszonnal; az utolsó szivarral is ők, igen a zsidók trafikálnak. Becsületes keresztény hazafi nem juthat haszonbérhez az elsőség mindenütt a többet Ígérőé. A többet ígérő pedig mindig zsidó aki úgy el tudja árusítani a szemetet, mint soha a keresztény tiszta érlelmi szereit, s még rebach-chal is mellette. Ide kellene irányozniuk a honatyáknak hazamentő figyelmüket, „ne Roma deliberante Saguntum pereat.” (A „honatyákénak legkisebb gondjuk is nagyobb annál, hogy az ily bajokon segíteni törekednének. Kérjék számon őket majd n e m s o k á r a a „tiszteelt választók!” – Szerk.) O

Gömörmegeye. (Putnok.)

Tisztelt szerkesztő úr! – Múlt közlésemben leírtam azon aljas családokat, melyeket Putnokon, heti vásárok alkalmával a termények megmérésénél, a zsidók elkövettek, s miként jeleztem: „követeljük a legszigorúbb igazságszolgáltatást.” – Meg is tette ezt a bíróság részben, – de egyáltalán nem értem, miért lett megbüntetve M. A. zsidó – a ki bukott kereskedő, s mai napig is csőd alatt van, – csak 20 frtra? – Talán, ha valaki megbukik s csőd alá kerül, privilégiuma van csalni? – mert hisz rajta semmit sem vehetnek meg, semmije nincs, s így tehát aljas üzemeit szabadon gyakorolhatja? – miután rajta a törvényszabta pénzbírság be nem hajtható. Szerintem a bebörtönzést kikerülnie nem lehetett volna. Nem akarom azonban a bíróság eljárását kritika alá venni, de ezt mint saját véleményemet s nem mint a bíróságot megrovót, szükségesnek találtam megjegyezni. A K. testvérek már szigorúbban lettek megbüntetve; e zsidó gabonakereskedő czég három személyből áll; E-s, S-1 és J-b, elkövetett csálásait még azzal tetézték, hogy erélyes városi kapitányunk személyét nyilvánosan sértegetni merészelték akkor, a midőn decimáljokat hivatalosan lefoglalta és szemtelen csálásait fölfödözte, – egyenként 50-50 frttal személy sértés czímen, Összesen: 150 frttal, a mérlegen elkövetett csonkítás miatt: 100 frttal, bírói eljárási költségek czimén, – úgymint: tanúkihallgatás stb. 22 frttal, összesen tehát 272 frttal lettek elmarasztalva, azonban ezen Ítélet ellen, – mint hallom, – appelláltak. Kíváncsian várjuk, miként fog az appelláta eldőlni? – Igen óhajtható, hogy ily gálád üzelmek miatt, a már ítéletileg kimondott pénzbírság, az appelláta következtében legalább megkétszerezettnek. Mert hisz a kinek keblében csak egy kis igazságérzet honol, lehetetlen föl nem sóhajtania: mivé leszünk?! mi lesz belőlünk?! ha a foghagymás s nyúl-bőrös atyafiak üzemeit nem ostorozzuk, azokat nyilvánosságra nem hozzuk. Kövessünk el tehát mindent, kövessük a berliniek példáját, ha nem kik oly mérvben, mint ők, legalább igyekezzünk oda hatni, hogy népünket fölvilágosítsuk, a zsidók üzemeit elöttük föltárjuk s csálásaiktól megmentsük; mert hisz e kosmopoliták dolgozni nem tudnak, de még nem is akarnak – hanem mint a polyp, másan élőködnek mindaddig, míg rajta egy kis élvezhető anyagot találnak. Míg a szegény földmivelő osztály arcának verejtékével túrja a földet, s keresi meg családjának a mindennapit: addig a zsidó ölbe tett kezekkel várja s lesi, míg a gazdaembernek búzája felnő az aratásig. Ha megszorul addig, míg terményét értékesítheti s pénzt kér a zsidótól, ez örömmel ad neki, hisz csak ezt várta! Sőt maga kínálja, biztatván a szép természettel, s nagy perczentet

nem is követel tőle, csak egy o. é. frttól 4 krt egy hétre, s így csak 208 %-ra dolgozik, s ezen arczátlan zsidó M-é szomszéd község korcsmárosa, R. J. – E község lakói számszerint 618, mondhatni Gömörmegeye legszorgalmasabb, s legbecsületesebb emberei közé tartoznak, s meg is látszik rajtuk, mert, míg más szomszéd községek lakói eladásodnak különböző okok miatt, addig ezek folyton gyarapodnak vas szorgalmuk s kitarásuk miatt. Az imént említett R. J. zsidó korcsmáros aljas üzemeit köztök nagy mérvben gyakorolta, hogy a különben vagyonos község lakóit karmai közé szoríthassa. – Hogy a legközelebbi példát hozzam fel, egy odavaló F. nevű, 70 éven felüli öreg ember, a telkét átadta kiskorú unokáinak, de a gyámok a kiskorú unokák nevére való átíratással késnek, s így még mindig az öreg F. nevén volt telekkönyvileg a birtok, habár tényleg – az átadási okirat következtében, – nem bírta. Az öreg, ki különben szereti a pálinkát, egy-két porcióért át-átküldött a zsidóhoz, s maga is elment; – felhasználván ezt ez arczátlan polyp, dupla-tripla krétával írogatta fel a porciókat, s e 70 éven felüli aggastyán pálinkakontója rövid 10 hó alatt 272 frt. 28 krra nőtte ki magát, kamatokkal együtt, s így a zsidó mint egyenes adósságot, az $\frac{1}{4}$ telekre, titokban, a gyámok tudtán kívül, rákebelezette; kiállítván vele, – bizonyosan részeg állapotban, – a zsidó körjegyző (No e szerint ott ugyan gyönyörű világ lehet! – Szerk.) segítségével a szükséges okiratot. – Nem szemtelenséggel párosult csalás-e ez?! Egy 70 éven felüli aggastyán lenne képes, még czimboráival is. ennyi pálinkát 10 hó alatt meginni? – olyan pálinkát, a melynek literje 20 kr.

S e dolgon minden fáradozásom daczára sem voltam képes segíteni, miután az úgy a zsidó jegyző segítségével alakilag kifogástalanul vitetett keresetűl, s más mód nem maradt hátra, mint ez egyenes adósság címén bekeblezett összeget a kiskorú unokák hátrányával, kifizetni.

Jelenleg legyen azonban elég ennyi a zsidóság jellemzésére; a legközelebbi számban ismételve szolgállok hasonló adatokkal, (Csak minél többel! – Szerk.) a választott nép „becsületos” (?) keresetmódjának beigazolására.
Gömöri.

Zalamegye. (Göcsej és A.-Lendva vidéke.)

(Két vérszopó zsidó üzelvei.) T. szerkesztő úr! – Ama nemzetgazdászati, társadalmi sőt morális szempontból is üdvös mozgalomnak, mely a zsidókérdés napirendre hozása által hazánkban is megindult, elméleti oldalról való fejtegetése mindenesetre szükséges, sőt alapot képez e kérdés megoldására; de a csupa elmélet nem bír oly meggyőző erővel, mint ha a gyakorlati életből vett példákkal illusztráljuk e kérdésnek szükségességét, és e célból egyébként speciális érdekű eseteket emelünk általános érdekűekké, felszínre hozva ezeket az elvi tételek kiszínezésére. íme egy eset a százak közül.

Egy Sz. Gr. nevű, jómódú falusi gazdának, kinek Göcsejben egy helyen 134 hold birtoka volt, M... án pedig szinte 12-14 hold.: volt 310 frt adóssága, s a hitelező, F. B. nevű zsidó, ezen követeléseért elene pert indított.

- E körülményt H-1 M. nevű zsidó uzsorás, – a kinek nagy vidéken ügynökei vannak, kik minden oly esetről, hol koncz van kilátásban, informálják, – megtudva, felkérése az adóst és elmondá neki,

hogy az ő missiója megszorult embertársait bajaikból kisegíteni, és ezen emberbaráti nemes tervét kiszemelt áldozata esetére alkalmazva, következőleg adá elő:

Sz. G barátom! önt mint hallom F. B. megperelte, 134 hold göcseji birtoka menthetlenül elvesz; ha azonban ön tud hallgatni, de úgy, hogy még nejjének sem fog, szólni, én még megmenthetek valamit.” Sz. Gr. mély hallgatást ígért. „Allítson ki az én javamra egy 600 frtos adóslevelet kiállítás után mindjárt kap tőlem 100 frtot, s azonnal pert indítok ön ellen, ha a bíróság előtt elismeri ezen 600 frt tartozást, azonnal megkapja a másik kétszáz forintot is; a többi 300 frt pedig, ha jut a birtok árából az én honoráriumom lesz.”

A szegény szorongatott ember, a kinek fejét e terv megzavarta, beleegyezett, és kiállította a 600 frtos adóslevelet. Az adóslevél kiállítás után H-1 M. 5 frtot ad Sz. Gr.-nek, mert, mint monda, most nincs több pénze, hanem úgyis rövidesen bepereli, s ha ott elismeri ezen tartozást, azonnal kifizeti neki a hátralevő 295 frtot. Sz. Gr. be lett perelve, a „jóltevő” saját kocsján szállítá Sz. Gr.-t a bírósághoz, ez elismerte ott szépen a 600 frtot, haza is szállította H-1, de a 295 írtak kifizetését elhalsztotta a birtoknak elárverezéséig.

Az árverés megtörtént, F. B. és H-1 M. zsidók megvették a birtokot 937 frtért bírói árverésen. Ezen összegből tehát kikerült volna a szegény zaklatottnak 300 frtja is. Nehogy azonban ezt ki kelljen fizetni H-1 M.-nek, meghivatja Sz. Gr.-t és rábeszéli, hogy adjon be semmiségi panaszt az árverés ellen, mert nem volt hírlapilag hirdetve, azért ment el e nagy birtok oly olcsón, majd jönnek vevők, ha hirdetve lesz, de ő maga sem engedi, t. i. H-1 M., a árverezésen ezerötszáz forintot alól.

A behálózott megtette ezt is. Az árverezést megsemmisítették, mert hírlapilag csakugyan nem volt körözve, és az újra kitűzött árverésen, az egyetértő F. B. és H-1 zsidók h á r o m s z á z forintért vették meg a birtokot, s a szegény megszalt minden kárpótlás nélkül kiüzve birtokából.

De még itt nincs vége. H-1 M.-nek Sz. G.-től kicsalt 600 frtos költött követelése az elárverezett birtok árából nem lévén kielégítve, most ezen 600 frt adóslevéllel Sz. G.-t m-ai tűzhelye mellől szorította ki!...

Íme hű története azon százakra menő esetek egyik kisebbikének, a melyek hírherdtté tévők H-1 M. nevét Zalamegyében.

A t. szerkesztő úr engedelmével küldök oly adatokat is, midőn H-1 tartozott egy szegény földművesnek, de végre ezt úgy behálózta, hogy ő mint adós utoljára mindenét elnyelte saját hitelezőjének, a földművesnek, csak családja nyomorát és kétségbeesését hagyta meg neki. (Kérjük ez adatokat is mielőbb; hadd lássák a „jóhiszemű” zsidóbarátok, minő pokoli fajzatot dédelgetnek ők. Tán ezeket sikerül észre téríteniünk. A zsidó morzsalékokon tengődő zsidó-tányérnyalóknak úgyis hiába rikogatnak még a legégbekiáltóbb tények is. – Szerk.)

Ilyen eseteket ismerve, jogosan zúgolódunk tehát zsidó „polgártársaink” ellen, tekintetbe véve azt is, hogy mi csak a „vezérkariból választottunk ki egy-két tagot, és ezek viselt dolgait akartuk most csak ismertetni, holott a kisebb molochoknak sűrű raja veszi körül eme kiválóbbakat, akik büntetlent aknázzák alá azon földet, a melyen az ő bölcsőjük is rengett. (Kár a költői szólamokat erre a hadra reáparazolni; mondjuk inkább: a hol a pokol feneké kiokádta őket.” – Szerk.)

B. I.

Ungvár.

(Ipari viszonyok.) T. szerkesztő úr! – A „12 röpiratának Hangok a vidékről” című rovatában, sok szomorú példát tárt élőkbe a tapasztalat.

Sok fia e hazának tollat fogott a nemzet férgei ellen, hogy a nemzet ábránduljon ki, s nézzen rá a vérszopókra, elhomályosodott szemével.

Az eddig megjelent 3 füzetet én is átolvastam; ezekben találtam a földművelő osztály s a birtokos osztály szívreható s lélekrendítő panaszait: mily káros és kidolgozott ármánykodással teszik tönkre a keresztény (goj) világot s életsorsát a zsidók, a svindlerek.

Azonban az iparos osztályt még nem hallottam egy jajszót is kiereszteni a száján, mintha nem élne, mintha a zsidó barátság őt boldoggá tenné. (Pedig teszi koldussá.)

Hol vagytok e szép hazának tanult s törzsökös iparosai?! Miért hallgattok oly közönnyel?! Hallgatni s dolgozni kell úgy-e?! ezt parancsolja a jelenkor nekünk. Dolgozunk, s hallgatunk mint a birkák, mert a hitel elvész, pedig zsidó a hitelező; dolgozunk, de nem magunkra s családunkra, hanem a zsidókra.

De mintha hallanám: a nemzet „bölcsei s atyái,” a kik emancipációt adtak a zsidó markába, azt kérdik a miért vagytok gyávák, ti pórok, miért nem dolgoztok magatokra s családotokra?

Erre feleletem kész. Például vegyünk egy tímárt. Ez első kézből egy darab nyers bőrt sem vehet, mert a zsidó mint a veszett jár faluról falura, megveszi, eladja haszonnal másnak, és így tovább 10 svindler-kézben is megfordul; utoljára a raktárba kerül; a tímár kénytelen ott venni 50, 60, néha 100 perczent mellett. A mikor aztán elkészíti, meg nem veheti tőle a csizmadia, mert az csak annyit vehet, a mennyire szüksége van, és a tímár kénytelen haszon nélkül eladni a zsidó kereskedőnek, mert pénzt egyszerre kap, mehet újra a raktárba, vehet újra bőrt, de már kevesebbet, mert a hasznot a zsidónak adta. Szükségeit fedezni kell, a nagy adót fizetni kell, és így tovább; másod, harmadízben mindég kevesebbet lehet vennie s utoljára, se pénz, se posztó, se ház, se szálló, csak napszám; mert a haszon és a tőke a zsidónál van.

A csizmadia nem vehet, csakis zsidótól, ugyanannyi perczenttel mint az előbbi vesz, de a készítés sok munkával s fáradsággal jár, azért külön 100 perczent hasznot kell adni a zsidónak; (padig azon nem ő dolgozik;) de azért vesz, a kereskedőnél választ, kialkudja, kifizeti, s azt mondja a zsidó: Thugya mit uram? Én ösmerem, hogy az úr böcsületes ember; (mert még a birtok szeplőtelenül áll;) vegyen a mennyi khell, (hisz csak egy váltó), A csizmadia vesz, bizik a jövőben, hiszen lesz jó termés, és tovább vesz, mert a zsidó névkártyát küld, hogy: frhis purtéka jütt; (új váltó;) eljön a rosz aratás, az iparos kétségbeesve néz a jövő elé, pénzt nem teremthet. A zsidó látja, hogy embere nem visz pénzt, egy névlap,– még sincs! Elmegy maga: Uram, mi az, már elmúlt az aratás és az ősz, s pénz nincs.

Az iparos azt mondja nagy búsan: T. uram, a munka kész, kész munka van bőven, de ha pénzzé tenni nem lehet. – Mít nekem munka, nekem pénz kell, – mondja a zsidó, – ha nincs, 8 nap múlva beperelem. Az iparos kényben a bankból pénzt felvenni, (a zsidó zsirál,) a zsidó pénzt kap. az iparos kénytelen venni új anyagot s a váltót szaporítani, (mert a régi váltó biztosítás okáért ott maradt a zsidónál, mivelhogy zsiráns,) s így tovább váltó

váltót szül. Egyszer csak aztán a zsidó azt mondja: hopp! hitel nincs! ha ekkor és ekkor pénz nem lesz, beperelem, a házat s szállót eladatom. – Pénz rögtön nincs a ház dobra kerül, a zsidó pedig megveszi potom áron. És ki volt ilyen svindler Ungváron, megmondom: egy volt bőrkereskedő tett Ungvárt koldussá 100 családot, (ha nem többet.) Ő most megyei virilista, ezelőtt 20 évvel úgy szökött ide K. V.-ról mint bukott ember; jelenleg üzletet nem vezet, csak birtokvásárlással foglalkozik; de, hogy az aranybányához hasonló jövedelmi forrás üresen ne legyen, elhívta ugyanonnan bukásban levő öcscsét, a ki szintén elődje nyomdokát követi, s e napokban egy előkelő iparost a fentemlített módokkal tett tönkre s földönfutóvá.

E két iparágra vonatkozólag elmondtam a történeteket.

Ezzel leteszem tollamat, fogok munkámhoz, hogy a gaz, lelketlen zsidófaj martaléka ne legyen. S ha érdemesnek találná t. szerkesztő úr, nagyrabecsült röpirataiban helyt adni ezen soraimnak most, más alkalmmal az e fájnak hatalom- s gazdagodási vágyairól más téren tapasztaltakat fogom közleni. (Mindig szívesen látjuk! – Szerk.)

M. K.
ungvári iparos.

Eger.

(A zipar és kereskedelem philloxerái.) T. szerkesztő úr! A zsidókról e röpiratokban már elmondottakhoz kívántam a következő sorokban egyetmást elmondani.

Egerben is ugyanazok az állapotok, mint a különböző vidékeken bárhol. A vásári s piaci helypénz, búzavásár, árendák, regálék, trafik, liferációk, uzsora, kávéház, hamis kártyajátékosok: mindezen jelenségek úgy hasonlítanak egymáshoz mint a tojás, Putnokon, Nagy-Kanizsán, Nagy-Táradon vagy akár Egerben.

Az egri zsidóbank még mindig 10 perczentet vesz, s hozzá külön váltódíjat számít; csak váltóra dolgoznak, mert betáblázásra nem lehet 10-11 perczentet kikötni, s ha nézzük, kik ezen váltóadósok: többnyire oly szegény földművesek, iparosok s hivatalnokok, kik a zsidó uzsora által lettek váltóadósok, kik a bankba fizetendő 10 %-on fölül, a zsidó giransoknak minden lejáratkor 30-40 %-re menő honoráriummal kell ezen nagylelkűséget megfizetni. A zsidó-előrelátásból van ugyan e banknál alkalmazva néhány jámbor statiszta különböző branche-ből összeválogatva, igazgatói és tanácsosi címekkel, hanem a náthás zsidó-doktor-igazgatóval szemben, csak igen szánandó szerepök van ezen, a zsidó machinációk takarójául szolgáló uraknak.

A bor-, búza-, liszt-, szóval az összes kereskedést, úgy a rőfös kereskedést is, kizárólag zsidók tartják kezökben, kik kivált a tudatlan népet a legbotrányosabb módon zsarolják; rongyáruikat oly erőszakkal képesek a népre tukmálni, hogy a szegény, kelepczébe került, kivált falusi nép nem képes tőlük megszabadulni; mert ha valamelyik úgy talál elmenni, hogy nem vesz, azt a legotrombább módon insultálják, mindenféle címekkel és gyanúsításokkal illetik, s ha valamit szól, még el is verik igen gyakran a $\frac{3}{4}$ -des rőffel, mert még mindig azzal mérnek; a kiknek ezt látni alkalmok nem volt, még csak nem is képzelik a zsidó boltosoknál gyakorlatban levő eljárást.

Az 1878-ki árvíz alkalmával, az összes egri zsidó kereskedők fizetésképteleneknek jelentették ki magukat, 20 egész 100,000 forintig menő passivákkal, kik mind 75-80 perczent elengedéssel, ezt is részletfizetésekkel, egyeztek ki a hitelezőkkel; de mikor a nekik tartozó károsult kisiparosok csak némi csekély 15-20% engedményt kértek a zsidóktól, ezek egészen megbotránkozva utasították vissza ezt mint szemtelen követelést, és senkinek egy krajczárt sem engedtek, sőt a hol csak lehetett, a legszigorúbban hajtották be követeléseiket, s tönkretettek számtalan keresztény családot; hanem ők ezáltal, daczára a rosztól való viszonyoknak, nagy vagyona tettek szert, s rajok valóságos égből jövő áldás volt e katasztrófa, miből a legnagyobb hasznot húzta közülök az, ki legtöbbel volt adós.

Ezt nevezik aztán a zsidóbarátok „nemes versenynek, haladásnak” a zsidó ipar s kereskedelem terén.

Azért én ezekkel szemben, a keresztény lakosság megvédése céljából életkérdésnek látom a szövetségést, és egy zsidóellenes, olcsó néplap alapítását, hogy a kizsartolt népnek legyen hová fordulni panaszaiival a napirenden levő visszaélések ellenében, s a hol a zaklatottak védelmet s támogatást találhassanak.

Bártfay Elemér.

Veszprém.

(A levél vége.)

(Ho chmuth (sic!) Ábrahám, a „tudós” rabinus és Goldschmid Mór, a tudatlan „rabi”-átus.)

Előnyére hozza fel Goldschmid a zsidóknak, hogy míg ők a mi koldusainkat ismerik, mi nem ismerjük az ő koldusaikat. Igaza van. Csakhogy az ő koldusaik száma aránytalanul csekélyebb a mieink mellett; megvan a kettő között az a különbség is, hogy, míg az ő koldusaik rendesen született nyomorékok, addig a mieink többnyire a szegénység nyomorékai, kiket a szegénységbe épen a dicső zsidófaj rablása taszított. De vessék szemükre azért azt a pár krajczárt, melyet nagy ritkán nyújtanak nekik, hisz a legnagyobb rész közülök drágán fizette meg már ezt önöknek. Pár rongyos fillért megérdemelnek annak a koldusbotnak a hordásáért is, melyet firkonaiak közül egyik vagy másik a kezükbe nyomott.

Leginkább meglepett (Moschmid cikkében az az arczátlanság, melyet még zsidóról sem tettem volna fel. Arra az absurdumra vetemedik, hogy a legrikítóbban ellenük szóló bizonyítékból akar – állítása mellett – érvet kovácsolni. Ezt mondja ugyanis:

„A falusi ember, a magyar földműves sokkal hübb és kedvezőbb képet nyújthatna a közte lakó zsidóról, mert ez neki többnyire tanácsadója, ügyes bajaiba (!) ügyvédje, és betegségébe (!) ápolója.”

Nem féli ön Isten haragját s rögtöni büntetését hajmeresztő „nemigazmondásáért.” Azt a népet akarja ön barátjának mondani, a melyet polypkarokkal általfonva tönkre tettek, s amelynek évtizedek óta csak vérért szíjják? Kérdezzen ön meg bármely falusi földművest, mi a nézete a zsidók felől, s jót állok róla, – hacsak az a bizonyos nem adósa vagy lekötöztetette nekik, – oly szórtári szavakkal fogja megillető czimeiket osztogatni, a melyek kimondásáért ön engem becsületsértési ügyben perbe foghatna. Minden szavából a harag, minden tekintetéből az elkeseredés fog kiríni.

A zsidó csakugyan „tanácsadója” a falusi népnek, (de csak a lopásban,) ügyvédje, (de csak az uzsorás adóslevelek készítésében,) ápolója (a pálinka-ivás beteges hajlamának előmozdításában.)

Pálinka és csalás! Ez az a két eszköz, melylyel anyagi jólétük alapját megvetik.

Én a zsidófajt két osztályra különítem. Vagy éleseszűek, vagy ostobák mint a durva agyag. E kettő között közép út nincs. Azonban van egy punctum comparativum, melyben mind a két végét találkozik. Hiába csak igaz az, hogy „Les extrémés se touchent.” S ez a következő 3 dologban áll elő:

Van esze mindegyiknek a csaláshoz, (s ez a legfőbb,) 2-szor az arcztalan szemtelenséghez, 3-szor az egyetértéshez. Ez az a három tulajdon, mely azt a pár milliónyi zsidó népet első világhatalommá tette. Ismétlem: első világhatalommá, mely állításom igazsága, habár nem valami nagyon szembetűnő, de a gyakorlati életben annál inkább érezhető. Vannak lekötelezettjeik a királyok, a hadvezérek, a diplomaták, a követek s a társadalom minden egyéb branche-ához tartozó egyének között.

A pénzen kívül legfőbb hatalmi eszközük a sajtó, az a sajtó, a mely zsidókezek között a becstelenség és igazságtalanság rút és aljas eszközévé törpül. Az a sajtó, melyet a zsidó subvenció megtanít elvet, hazát és testvériséget elárulni.

És e sajtó védelmére hozza fel Goldschmid, hogy az „a kor színvonalán áll, – villágosságot terjesztendő azok számára, kik még látni képesek – amit egy z s i d ó ír.”

Ilyen dolgok hallatára elhal a szó ajkamon, ily „nem való” dolgok hallatára nem tudom többé mit tegyek. Legészszerűbbnek tartom, röpiratírónak lelki állapotát be nem számíthatónak declarálni, hisz a mi a czáfolatot illeti, azt szavai önkénytelenül úgyis magukba rejtik.

Végül még azon szavaira akarok megjegyzést tenni, hogy: „uzsora, csalás, szédelgés, oly bűnök, melyeknek a vallással semmi közösségük nincs.” Már hogy ne volna, midőn ezt a talmud teszi kötelességükké, velünk keresztényekkel szemben? De ha épen nem volna is köze a vallással, van azokkal, kik e vallást követik. Miért van az, hogy az uzsorások, csalók, szédelgők 9/10 része a talmud hívőinek sorából kel ki? Ez gyakorlati kérdés, s egyúttal oly problémát rejt magában, melyet a helyesen megfejtő bizonyára a zsidók bűneül kénytelen felróni.

Válaszunk ennyire terjed. Szerettem volna még bővebben kiterjeszkedni, de ezt nem tehetném anélkül, hogy közleményem nyilvános jellegét el ne veszítené. Ezenkívül is tartozom az olvasó közönség iránt annyi kíméllettel, hogy egy fanatikus zsidó egyéb ostoba regéinek elbeszélésével s czáfogatásával türelmét ki ne merítsem.

Dereskei.

